

Unitárius Közlöny

Kolozsvár, 1888–1948/1990. 15. (75.) évf.

4. szám. 2005 április

Ára: 7000 (0,70) lej, előfizetőknek: 5000 (0,50) lej

Húsvét után, pünkösd előtt

Mindenki előtt tudott dolog, hogy felgyorsult életünk hétköznapijaihoz mindig megújító erőt adnak egyházi ünnepeink. Természetesen csak azok számára, akik élnek az ünnepek kínálta lehetőségekkel, és akik a rohanásban maguknak és családjainak egy rövidke megállást „parancsolnak”. Megállást és nem pihenést!

A megállás ugyanis töltekezést jelent az ünnep mondanivalóján keresztül hittel, reménységgel, szeretettel.

Húsvétkor töltekeztünk az élet „kinnlevőségének” (Martin Heidegger), az örök életnek a reményével, hogy életünk a tér és idő koordinátáinak szorítása ellenére is mindig Isten közelségében maradhat. Magunkba zártuk a húsvéti reménységet: a halál elkerülhetetlen, kiküszöbölhetetlen valósága az emberi létezésnek, de nem jelenti a teljes és végleges megsemmisülést. A halált „határeseteménynek” (Wolfhard Pannenberg) fogjuk fel, annak a tudatában, hogy Isten atyai szeretetének ígérete a halál után az örök élet. „Ezért arra törekszünk, hogy akár hazaköltözzünk, akár távol lakunk, kedvesek legyünk neki” (2Kor 5,9).

Pünkösdkor az életnek az Anyaszent-egyházban, „a vallásosságban levőségének” az áldásait tapasztalhatjuk meg, élhetjük át azzal a felismeréssel, hogy Isten szeretet bennünket, és nemcsak az első pünkösdkor, hanem naponként kiárasztja ránk erejét, azért, hogy Vele életközösségben éljünk, hogy megtapasztaljuk jelenlétét, „válaszolj szeretetét” (J. Cobb) a teremtett világban és életünkben. Csak nekünk kell „kitárnunk lelkünk ablakait”!

Pünkösd éppen olyan nagy egyházi ünnepünk, mint karácsony vagy húsvét, annak ellenére, hogy a hagyományokban, a szokásokban „szegényebbnek”, „szín telenebbnek” tűnik, mert ha egykor nem alakult volna meg a keresztény egyház, akkor ma – bár lehetne téli, tavaszi ünnepünk – evangéliumi tartalommal egyik

sem rendelkezne. Az elinduló keresztény egyház adta meg a lényegét nagy egyházi ünnepeinknek. Pünkösd nélkül nem lenne karácsony és húsvét.

Az ünnep jelentőségéhez és méltóságához illően éljen hát bennünk a jól ismert biztatás:

„Keresztények buzgó ser'ge,
Úristennek áldott nepe,
Úr Jézusnak öröksége,
Örvendezzél végre.”

Örvendezzünk, hogy pünkösdői lelkülettel munkálói lehetünk az „egy akarat” szellemében Anyaszentegyházunknak, egyházközségünknek, családunknak, embertársainknak, az emberiségnek. Isten megáldja ezt a törekvésünket, ha ráhangolódunk akarataira, ha engedjük szent lelke által áthatni életünket.

Kedves Olvasóink! Arra biztatlak, hogy Unitárius Énekeskönyvünk 144. számú énekét a családi otthonotokban is olvassátok el, dúdolgassátok, énekeljétek.

A jó Isten adjon áldott pünkösdöt, és „árassza szívünkbe szent tüzet”!

Dr. Rezi Elek

Törvénylesen

Egy új vallásügyi törvény elé

Jellemző a romániai politikai életre, ahogyan az 1989-es forradalom óta eltelt időszakban a vallásügyi törvény megújításának folyamatát kezelte: elodázkodva, betegesen félve a kényes kérdésekkel való szembenézéstől. Így történhetett meg, hogy bár majd minden kormányváltás után terítékre került a vallásügyi törvénnyel való foglalkozás szükségessége, a törvényalkotó munka e területén politikai okokból végül egyik kezdeményezés esetében sem ért célba, és tizenöt év lehetőségei ellenére még ma is az 1948. évi 177. rendelet szabályozza az egyházak működését az országban.

A 2004. évi választásokat követően az új kormány az újabb vallásügyi törvény kidolgozását kormányzati program-

ja élére tűzte, és ütemterve szerint a parlament 2005 novemberében látott volna hozzá (pontosabban: kellene majd hozzá látnia!) a törvénytervezet megvitatásához. Ezt az elképzelést azonban hamar megváltoztatta egy váratlan fordulat: az előző kormány művelődési minisztere, aki ma „csak” szenátorként működik, 2005 februárjában egyéni kezdeményezésként vallási törvénytervezetet tett a parlament asztalára; amit négy évi felelős beosztásból nem tudott vagy nem akart elindítani, azt ma az ellenzék kényelmesebb helyzetből óhajta pótolni. Ebben az új helyzetben a kormány kénytelen volt maga is

folytatás a 6. oldalon

Gyerő Dávid

Ne halj meg soha!

Imola gyógyíthatatlan betegségben halt meg 14 éves korában.

Te hiszel-e az örök életben?

Én igen. Talán mert belső kényszer. Talán mert szeretek hinni láthatatlan állapotokban. Vagy mert sokat gondolok rád, az élő lányra, kacagó, kipirult arcú, nagy álmokat látó lényedre. Te nem tudtad, miben is hihetsz. Össze-vissza gondoltál mindent, amit haldokló tizenéves csak gondolhat. Angyalokat láttál álmaidban. Repültél velük, és amikor felébredtél lelken-dezve mondtad el nekünk. Mi pedig – mert örvendtünk, hogy te találod meg a vigasztaló szavakat –, mi is hittünk álmodban, és biztatunk, ne félj, majd repülni fogsz angyalokkal, meg miegymás... Csak épp ne beszéljünk a halálról. Álmodtál csúnya emberekkel, olyanokkal, akiket ördöggént ábrázoltak Benedek Elek meséskönyveiben. Álmodtál üldözésről, és félelem szorította torkod, amikor megébredtél. Ne félj, mondtuk mi gépiesen, de a hideg minket is rázott, és félelmünk a sötétséggel fokozódott, mert nem tudtuk, mi az a haldoklás, csak éreztük, hogy valahonnan indul a sötétség, és arcunkra telepszik, elveszi szemünk világát.

Irigyeltem gyermekkorod jólétét. Hogy a tanító bácsi csak neked vitt narancsot, nem is egyet, hanem egy egész kilót, pedig ti nem voltatok rászorulva, ha egyáltalán használható ez a sokértelmű kifejezés. Neked mindent megvettek, amit kértél, és amikor a pöttös labdád – vesztére – betévedt a rózsabokrok közé, körülbelül a mi ötödik pöttös labdánk után, te addig bögtél a mi szüleinknek, míg azok kifizették neked a labda árát. Az utálatos, a hitvány, a magának való, bár verné meg az Isten! Este nagymamáddal visszahoztátok a pénzt. Hát mégsem olyan rosszak ezek. Vagy Isten intette rendre őket? Jó na,

nincs semmi baj, sem nálunk, sem nálatok. Haldoklásod alatt és halálod után, még ma is, a szívem úgy reszket, mintha ráznák. Gyermekes, gonosz átkozódásaim miért váltak valóra? Én nem akartam, hogy elmenj. Csak haragudtam a labda miatt, meg a narancs miatt.

Gyermekkoromhoz úgy hozzátartoztál, mint házunk (a papilak) faoszlopos tornáca, mint a kilencfokú kőlépcső és a templomkerti harangláb. Állandóan ott voltál. A szomszéd egyetlen gyermeke, a kis hercegnő. A nagyoknak mindent elhittél, nekünk nem. Az én meséim csak egyszer-kétszer ejtettek ámulatba, de hamar elűzted ámulatod, miután lehúztad a vizes lepedőt rólam a nagyobbak segítségével. Sokat játszottunk együtt, és sokat tanultunk együtt. Ez utóbbi mindig rövid idejű volt, mert mindkettőnk magát tartotta a jobb tanulónak. Uralkodni akartunk egymáson. Rosszul választottunk vetélytársat egymás személyében. Játékaink önfeledtek voltak. A jövőt játszottuk. Eljövendő családunk életét, foglalkozásunkat, nagy sikereinket. Amikor óvodások voltunk, óvónő szerettünk volna lenni. Az elemi iskolában tanítónő. Később tanár, később minden más, attól függően, kivel találkoztunk vidéki elszigeteltségünkben. Kecsegtetett a kollektív-elnöki dicsőség, bár a főkönyvelővel is megelégedtünk volna. Elkápráztatott a színművész, aki dörögő hangon regélte a balladákat, és úgy mozgott a színpadon, mint egy pille, könnyedén, kecsesen. Csodáltuk a községi doktornő fehér lovas fogatát, és ámulva hallgattuk a betegek hol sápiítózó, hol dicsekvő beszámolóit a neki adott pénzösszegeiről. Doktornőnek is jó volna lenni. A városba ingázó munkásnőket és lányokat nem irigyeltük. Az előbbieket azért nem, mert a szemük mindig dagadt volt az álmatlanságtól, s az arcuk mint a penészes fal, szürke és hideg. A lányokat azért nem irigyeltük, mert a mesterek mindig tapogatták őket és soha nem kelt senki védelmére. A kollektívben vagy az állami dolgozók nők sorsa sem volt fényesebb, hát őket sem tekintettük következő példának.

folytatás a 4. oldalon

Székely Kinga-Réka

Ébredés

A hosszú, zimankós tél után a néha előbújó napsugár csókjára érzem, hogy mint a természetben, bennem is megmozdul valami: a Tavasz! Megmozdul az Őserő, amelyet a világban és gyermekeidben is elrejtegetél valamikor. Bár az éjszakai fagyok, a leszálló reggeli köd még megdermeszti a tavaszról álmodó, gyengén bomlani akaró rügyeket, vigyázzatok, ne siessetek. De az Őserő napról napra kinyilvánítja a maga szándékát, hogy bomlani akar, élni és éltetni. A megcsurranó ereszek, a hó alatt meginduló kis erek, árkocsák festik alá zenéjükkel a lassan közelgő tavaszi ébredést.

A természet érzi ezt az erőt, magamban én az ember, gyermeked is érzem

ezt a belső, jeget törő, vizet fakasztó erőt. Ez az erő lelopja szememről a téli álmod, az előbújó napsugár arcomba süt, az ébredés hangulatával, szépségével tölti meg lelkemet. Az ágakról leolvadó tiszta vízcseppek mintha tisztaságukkal kimosnák szememből a téli álmod, a tavaszi szellő-kendő törli tisztára arcomat, szemeimet, és érzem, hogy valami erő akarja, hogy én is ébredjek, megújuljak. Magamban én is érzem ezt az akaratot.

E természeti ébredésben, a bennem fakadó csermely-vágyban Téged sejtlek, érzek meg szerető Istenem. Ilyen csodát csak gondviselésed tehet. Nagyszerű, fölemelő érzés tudomást venni erről, megérteni az üzenetet, amely a Te örök gondviselésedről beszél, egy valóság közt, és gyermekeid közti viszonyról, amely öröktől fogva meg volt és meg lesz.

Lehet, hogy vannak, akik érzik, de nem értik e nagyszerű összhangnak ébresztő ritmusát, mely mesék világa tündér-szárnyain érkezik, de mögötte Te vagy ott, Te vagy, aki üzensz nekünk. Engedd, hogy ne csak érezze, hanem higgye, remélje és megértse a gyermeked.

Add a világnak, gyermekeidnek a tavaszi ébredés örömét, a rügyfakasztó reménység mögött bomoljon az akarás, a cselekvés, szeretet, jószág színes virága, melynek bibéit megtermékenyítheti gondviselésed szele, esőcseppje, napsugara, hogy az idő teljességében megtegye a maga gyümölcsét.

Mint a természetben, magamban is érzem ezt az erőt. Érzem: a Te erőddel összefonódva tökéletes és teljes lesz a tavaszi ébredés. Ezzel a mindent ébresztő hittel töltsd meg életünket. Erre kérünk. Ámen.

Török Elek

1. sz. JEGYZŐKÖNYV

az Egyházi Képviselő Tanács

2005. január 28-án tartott rendkívüli üléséről

Jelen vannak:

Hivatalból: dr. Szabó Árpád, dr. Máthé Dénes, Kolumbán Gábor, dr. Rezi Elek, Szabó László, Nagy Endre, id. Szombatfalvi József, Kedei Mózes, Pap Mária, Kovács Sándor, Popa Márta, Varró Margit, Szén Sándor, Asztalos Klára, Rác Norbert (ODFIE), Osváth Ilona, Kun Csaba, Székely Botond.

Választott tagok: Bálint B. Ferenc, Bartha Alpár, Kovács István, Csete Árpád, Andorkó Ferenc, Csáka József, Gazdag Géza, Erdő László, Orbán Pál, Czibalmos Csaba, László János, Farkas Emőd. Rüs-Fogarasi Tibor (a kolozs-tordai egyházkör megbízottja).

Előadótanácsosok:

Igazoltan hiányzik: Farkas Dénes, Bálint B. Ferenc, Balázs Sándor, Dombi Dezső.

1. A 24. sz. ének eléneklése és Kedei Mózes imája után Kolumbán Gábor főgondnok-elnök üdvözlí a megjelenteket, megállapítja a gyűlés szabályszerű összehívását, a 27/2005. sz. EKT-meghívóval, a határozatképességet, és megnyitja az ülést. Kéri a tárgysorozat elfogadását és a módosító javaslatokat.

Szabó László javasolja, hogy a 7. tárgysorozati pontot, az egyházi központi hivatal szervezeti és működési szabályzatának megtárgyalását vegyük le a napirendről, mert a kijelölt bizottság nem tudta érdemében megtárgyalni.

Dr. Szabó Árpád hangsúlyozza, hogy az említett tárgysorozati pont az egyházi élet működése szempontjából nagyon fontos, ezért tárgyaljuk meg.

Kolumbán Gábor javasolja, hogy a különfélék tárgysorozati pontnál számolhasson be a székelyderzsi „földügről”.

Kedei Mózes úgy véli, hogy a helyzet nincs tisztázva, ezért erről ne tárgyaljunk.

Dr. Rezi Elek javasolja, hogy a Nyugdíjpénztár január 28-án tartott rendkívüli üléséről felvett jegyzőkönyvet is vegyük fel a tárgysorozatra.

A jegyzőkönyv hitelesítésére felkéri: Kedei Mózes, Varró Margit, Orbán Pál tagokat.

Az Egyházi Képviselő Tanács a megnyitót tudomásul veszi, a tárgysorozatot és a jegyzőkönyv hitelesítésére tett javaslatot elfogadja. Az egyházi központi hivatal szervezeti és működési szabályzatának tárgyalását 13 ellene és 2 mellette, 11 tartózkodás szavazattal leveszi a napirendről.

A székelyderzsi „földügről” a főgondnok számoljon be.

Az EKT a Nyugdíjpénztár jegyzőkönyvét napirendre tűzi.

2. Előterjesztés a 2005. évi ülésezési terv és eseménynaptár tárgyában

Az Egyházi Képviselő Tanács a kibővített elnökség által javasolt 2005. évi ülésezési tervet és eseménynaptárt, a kiegészítő javaslatokat is figyelembe véve elfogadja.

3. A lelkesítő értekezletek témái

Az Egyházi Képviselő Tanács jóváhagyólag tudomásul vette a lelkesítő értekezletek témáit a kibővített elnökségi ülésen megfogalmazottak szerint:

A jézusi asztalközösség és az unitárius úrvacsorai gyakorlat - Czire Szabolcs

A vidéki értelmiségi lét kihívásai - Török István

Unitárius belmisszió fokozása a lelkigondozásban, különös tekintettel a vegyes házasságokra - Kecskés Csaba

Segíthet-e az unitárius lelkiség elmélyítésében a lelki gyakorlatok rendszeresítése? - Koppándi Botond

4. A lelkésztovábbképző tanfolyam

Az Egyházi Képviselő Tanács jóváhagyólag tudomásul vette a kibővített elnökségi ülésen megfogalmazott javaslatot a lelkésztovábbképző tanfolyamot illetően.

Eszerint az Egyházi Képviselő Tanács 2005-ben újra megszervezi a lelkésztovábbképző tanfolyamot. Előkészítése az elnökség, illetve a Lelkészképesítő Bizottság feladata lesz.

5. A 2005. évi kiadói terv

Az Egyházi Képviselő Tanács jóváhagyólag tudomásul vette a Kiadó- és Nyomdabizottság, valamint Média-bizottság által elkészített és a kibővített elnökségi ülésen véglegesített 2005. évi egyházi kiadói tervet.

Székely Kinga javaslatára EKT felhívja az egyházi központi hivatal illetékeseinek figyelmét az egyházi honlap angol és román nyelvű változatának mihamarabbi közzétételére.

6. Egyházunk jelöltje az IARF vezető tanácsába

Dr. Szabó Árpád két személyt javasol, Gyerő Dávidot és Székely Kinga-Rékát, azzal, hogy az EKT tagjai titkos szavazással döntsék el a jelölt személyét.

Az EKT elfogadja a javaslatot, és kijelöli a szavazatszedő bizottságot: Bartha Alpár elnök, Rüs-Fogarasi Tibor, András Benedek tagok. A szavazás megtörténik és a bizottság a következő jegyzőkönyvet terjeszti az EKT elé:

„Jegyzőkönyv, mely felvetett az Egyházi Képviselő Tanács 2005. január 28-i ülésén egyházunk személyére vonatkozóan az IARF vezető tanácsába.

Kiadott szavazólapok száma: 31. Érvényes szavazatok száma: 31.

Gyerő Dávidra leadott szavazatok száma: 6.

Székely Kinga-Rékára leadott szavazatok száma: 25.

A bizottság megállapítja a fenti szavazatok érvényességét.

K. m. f.

Bartha Alpár, Rüs-Fogarasi-Tibor, András Benedek”.

Az Egyházi Képviselő Tanács a választás eredménye alapján egyházunk részéről Székely Kinga-Rékát jelöli a 2006. évi választásokra az IARF vezető tanácsába.

7. Az egyházi javadalmazási rendszer új összetevői

Az Egyházi Képviselő Tanács jóváhagyólag tudomásul vette a fizetési bizottság által előkészített és a kibővített elnökségi ülésen véglegesített elképzelést az egyházi fizetési rendszer további megújításáról.

8. Az 1%-os adólevonás ügye

Az Egyházi Képviselő Tanács figyelembe véve a kibővített elnökségi ülésen megfogalmazott javaslatokat az 1%-os adólevonás egyházi felhasználására nézve a következő lehetőségeket ajánlja: UNOSZ, ODFIE, János Zsigmond Szövetség, Székelykeresztúri Gyámszülői Alapítvány, Jakab Lajos Alapítvány.

9. A Nyugdíjintézet vezető tanácsának jegyzőkönyve

Az Egyházi Képviselő Tanács hatályon kívül helyezi az 1997-ben hozott határozatát a főjegyző tiszteletdíjára

vonatkozóan, és a Nyugdíjintézet vezető tanácsának ajánlja, hogy jogi és pénzügyi szempontokat figyelembe véve állapítsa meg és folyósítsa az ügyvezetői díjat. (17 mellette, 4 tartózkodó és 9 ellenszavazat.)

Ugyanakkor az EKT egyhangúlag kimondta, hogy a Nyugdíjintézet könyvelője az egyházi központ alkalmazásából átmegy a Nyugdíjintézet alkalmazásába.

10. Tanügyi alkalmazásokhoz szükséges egyházi beleegyezés kiállításának módozata

Az Egyházi Képviselő Tanács az egyházi beleegyezés kiállításának módozatát az alábbi módosításokkal fogadta el:

- azonos pontszám esetében az unitárius jelölt (amennyiben van ilyen) kapja meg az egyházi beleegyezést.

- vallásstanárok címzetes tanári alkalmazásakor rendezett órahallgatáson, a felsoroltakon kívül részt vesz az Egyházi Képviselő Tanács VEN-bizottságának elnöke is.

11. Az I. és II. osztályos tankönyvek kiadása

Az Egyházi Képviselő Tanács az előterjesztést egyhangúlag elfogadja.

12. A kolozsvári Unitárius Elemi Iskola tanítói állására meghirdetett versenyvizsga jegyzőkönyve

Az Egyházi Képviselő Tanács jóváhagyja a versenyvizsga eredményeket, és Varga Ildikó Katalin tanítónő alkalmazását elfogadja.

13. Az egyházi központ 2005. évi költségvetése

Az elnökség előterjesztése alapján az EKT megtárgyalta az egyházi központ 2005. évi költségvetés tervezetét. A tervezetet a Gazdasági és Pénzügyi Bizottság 2005. január 18-án tartott gyűlésén véleményezte. A jegyzőkönyv csatolva a határozathoz.

Az előterjesztés és a módosítási javaslatok megtárgyalása után az EKT a következőkről határoz:

- az auditálást az egyház végezze el
- a biztosítási alap maradjon az eddigi formában
- a kolozsvári Unitárius Kollégium épületének bérleti szerződését meg kell kötni, és ha ez nem lehetséges ésszerű határidőn belül, akkor pert kell indítani
- a kolozsvári és székelykeresztúri iskolák bérösszegét vissza kell fordítani az épületekre és az iskolák és bentlakás fenntartására
- Ternei Ibolya és Kósa Eufrania bérlete 2005. június 30-ig marad az eddigiek szerint, a továbbiakra vonatkozólag újabb határozat hozandó
- a beruházás/épületjavítás tételből 100 millió lej a kovásznai templomépítés elkezdését szolgálja
- az egyház alkalmazzon részmunkaidőben erdőmérnököt
- a *Dobbantó* c. marosvásárhelyi gyermeklapot felvesszük az egyház kiadói tervébe
- az egyházi központ költségvetéséből végzendő munkákra pályázatot kell kiírni, úgyszintén az egyházközségek munkálataira támogatás csak megpályáztatott munkálatokra utalható ki.

A fentiek alapján az EKT az egyházi központ költségvetését a következők szerint állapítja meg:

BEVÉTELEK	64 277 000 000 lej
KIADÁSOK	64 258 000 000 lej
TARTALÉKALAP	19 000 000 lej

A költségvetés és a csatolt magyarázatok jelen határozat részét képezik.

14. Az Egyházi Képviselő Tanács építkezési-javítási segély elosztása 2005-re

Elnökségi előterjesztés alapján az Egyházi Képviselő Tanács a 2005. évi költségvetés 1 300 000 000 lejes építkezési-javítási segélyalapjából a következő támogatásokat állapítja meg:

Marosvásárhely, <i>templomépítés</i>	200 000 000 lej
Nyárádszereda, <i>templomépítés</i>	330 000 000 lej
Kovácszna, <i>templomépítés</i>	100 000 000 lej
Komjászeg, <i>templomjavítás</i>	40 000 000 lej
Kide, <i>templomjavítás</i>	100 000 000 lej
Székelykál, <i>templomjavítás</i>	30 000 000 lej
Szentivánlaborfalva, <i>templomjavítás</i>	100 000 000 lej
Kálnok, <i>templomjavítás</i>	35 000 000 lej
Gagy, <i>templomjavítás</i>	20 000 000 lej
Székelykeresztúr, <i>lelkészi lakás javítás</i>	50 000 000 lej
Kolozs, <i>lelkészi lakás javítás</i>	60 000 000 lej
Harangláb, <i>lelkészi lakás javítás</i>	50 000 000 lej
Pipe-Szásznádas, <i>lelkészi lakás javítás</i>	50 000 000 lej
Firtosváralja, <i>lelkészi lakás javítás</i>	50 000 000 lej
Kadács, <i>lelkészi lakás javítás</i>	55 000 000 lej
Kolozsvár-Írisztelep	30 000 000 lej

Egyházunk reméli, hogy ebben az évben a magyar Kormánytól 6 000 000 Ft (900 000 000 lej) támogatást kap, melyet a marosvásárhelyi épülő templomra fordít, és 3 000 000 Ft-ot kap az Illyés Közalapítványtól (450 000 000 lej), melyet a székelykeresztúri segédlelkészi lakásokra fordít.

Az Egyházi Képviselő Tanács a komjászegi unitárius egyházközség kérését figyelembe véve, tekintettel arra, hogy természeti kár (földcsuszamlás) történt, a biztosítási alapból kiutal 20 000 000 lejt az egyházközségnek.

Az EKT e határozatát közli a Számvevőszéggel és az esperesi hivatalokkal. Továbbá a támogatásokat kiközli az egyházközségeknek, és választ ad más kérelmező egyházközségeknek, akik nem részesülnek támogatásban.

15. Kolumbán Gábor előterjeszti a székelyderzsi egyházközségnek „a földüggyel” kapcsolatos problémáit.

Az Egyházi Képviselő Tanács az egyházközség autonómiáját figyelembe véve úgy határoz, hogy amennyiben az ekg. közgyűlése úgy dönt, hogy tárgyalni akar a földterület kérdéséről az angol vállalkozóval, ahhoz elvi hozzájárulását adja.

Az EKT felhívja a székelyderzsi egyházközség figyelmét, hogy a tárgyaláson csak az ekg. érdekeit tartsa szem előtt.

K.m.f.

Dr. Szabó Árpád
püspök-elnök

Kolumbán Gábor
főgondnok-elnök

Dr. Rezi Elek
főjegyző

Hitelesítők:

Kedei Mózes

Orbán Pál

Varró Margit

Egyetemes egyházi gyűjtések
2005. április 1-i állapot szerint

		A dévai imaházra	Az ázsiai szőkőár áldo- zatainak megsegítésére
KOLOZS-TORDAI EGYHÁZKÖR			
1.	Abrudbánya		
2.	Alsófelsőszentmihály	3 112 000	1 150 000
3.	Alsójára		800 000
4.	Aranyosgyéres		
5.	Aranyosrákos	2 000 000	1 000 000
6.	Bágyon	3 000 000	
7.	Csegez		
8.	Kide		
9.	Kolozs	1 000 000	500 000
10.	Kolozsvár-Belváros	6 250 000	5 000 000
11.	Kolozsvár-Irisz		2 240 000
12.	Kolozsvár-Monostor	2 670 000	875 000
13.	Komjátság	270 000	2 800 000
14.	Kövend		
15.	Lupény-Vulkán + Déva	5 000 000	2 400 000
16.	Magyarszovát	5 043 000	16 570 000
17.	Mészkő	800 000	930 000
18.	Nagyenyed	950 000	500 000
19.	Nagyvárad	1 300 000	2 570 000
20.	Petrozsény		1 100 000
21.	Sinfalva	2 300 000	3 900 000
22.	Szind	340 000	
23.	Torda	4 700 000	2 300 000
24.	Tordatúr	1 620 000	3 200 000
25.	Torockó	4 000 000	
26.	Torockószentgyörgy	4 000 000	1 500 000
27.	Várfalva		1 000 000
28.	Verespatak		
29.	Nagybánya	2 600 000	1 620 000
	Szabó László	500 000	
	Székely Botond	100 USD	
MAROSI EGYHÁZKÖR			
1.	Bordos		
2.	Bözöd	2 000 000	2 000 000
3.	Csokfalva-Szováta		3 000 000
4.	Erdőszentgyörgy- Bözödujfalu		2 000 000
5.	Ikland	250 000	100 000
6.	Iszló		50 000
7.	Jobbágyfalva- Nyárádszereda	1 200 000	2 000 000
8.	Magyarzsákod		1 600 000
9.	Marosszentgyörgy	750 000	230 000
10.	Marosvásárhely	10 000 000	3 500 000
11.	Nyárádgálfalva	1 800 000	6 250 000

12.	Nyárádszentlászló		200 000
13.	Nyárádszentmárton- Csíkfalva		150 000
14.	Nyomát		
15.	Rava		
16.	Szabéd	2 250 000	700 000
17.	Szentgerice		300 000
18.	Szentháromság-Kisadorján		200 000
19.	Székelykál		1 060 000
20.	Vadad		200 000
KÜKÜLLŐI EGYHÁZKÖR			
1.	Ádámos	2 100 000	500 000
2.	Bethlenszentmiklós-	2 640 000	
3.	Désfalva	1 270 000	500 000
4.	Dicsőszentmárton	3 410 000	2 410 000
5.	Harangláb	390 000	250 000
6.	Küküllődombó	3 690 000	10 401 000
7.	Küküllősárd		
8.	Magyarsáros	4 700 000	2 000 000
9.	Magyarszentbenedek		
10.	Medgyes	3 580 000	1 000 000
11.	Pipe-Szásznádas	540 000	2 750 000
12.	Segesvár	6 000 000	1 585 000
13.	Szőkefalva- Küküllőszéplak	540 000	400 000
SZÉKELYKERESZTÚRI EGYHÁZKÖR			
1.	Alsóboldogfalva	1 500 000	1 000 000
2.	Bözödkörispatak	340 000	
3.	Csehétfalva	900 000	2 460 000
4.	Csekefalva	800 000	300 000
5.	Énlaka	950 000	1 350 000
6.	Fiatfalva	950 000	420 000
7.	Firtosmartonos	500 000	1 700 000
8.	Firtosváralja	540 000	1 400 000
9.	Gagy	1 170 000	900 000
10.	Kadács	680 000	2 100 000
11.	Kede	120 000	
12.	Kissolymos	1 840 000	700 000
13.	Kobátfalva	1 250 000	
14.	Korond	5 000 000	2 500 000
15.	Medesér	800 000	
16.	Siménfalva	3 200 000	1 000 000
17.	Szentábrahám	3 500 000	1 130 000
18.	Székelykeresztúr	7 600 000	4 100 000
19.	Székelyszentmihály- Bencéd	2 670 000	
20.	Székelyszentmiklós	120 000	300 000
21.	Taresafalva	630 000	900 000
22.	Tordátfalva	500 000	1 500 000
23.	Újszékely	1 000 000	

SZÉKELYUDVARHELYI EGYHÁZKÖR			
1.	Abásfalva	500 000	100 000
2.	Csikszereda		1 000 000
3.	Gyepes	820 000	1 000 000
4.	Homoródalmás		1 500 000
5.	Homoródjánosfalva	850 000	500 000
6.	Homoródkarácsonyfalva		1 730 000
7.	Homoródkeményfalva		100 000
8.	Homoródszentmárton	1 220 000	2 300 000
9.	Homoródszentpál		1 000 000
10.	Homoródszentpéter	650 000	1 000 000
11.	Homoródújfalva		500 000
12.	Kénos		500 000
13.	Lokod		
14.	Oklánd	2 110 000	2 300 000
15.	Recsenyéd		200 000
16.	Szentegyháza	850 000	500 000
17.	Székelyderzs		1 900 000
18.	Székelymuzsna		
19.	Székelyudvarhely 1.sz		2 828 000
20.	Székelyudvarhely 2.sz	1 500 000	1 500 000
21.	Városfalva		1 250 000

HÁROMSZÉK-FELSŐFEHÉRI EGYHÁZKÖR			
1.	Alsórákos	1 000 000	320 000
2.	Árkos		500 000
3.	Barót	2 000 000	960 000
4.	Bölon	1 000 000	1 000 000
5.	Brassó 1.sz	1 000 000	1 100 000
6.	Brassó 2.sz.	1 000 000	1 100 000
7.	Datk		1 000 000
8.	Felsőrákos		
9.	Fogaras-Nagyszeben	400 000	150 000
10.	Kálnok	400 000	100 000
11.	Kőhalom-Homoród	1 250 000	500 000
12.	Kökös	1 000 000	200 000
13.	Nagyajta	2 000 000	500 000
14.	Olthévíz	2 500 000	1 650 000
15.	Sepsikőröspatak	750 000	500 000
16.	Sepsiszentgyörgy	2 000 000	1 000 000
17.	Sepsiszentkirály	650 000	200 000
18.	Szentivánlaborfalva	700 000	1 000 000
19.	Ürmös		3 550 000
20.	Vargyas	6 000 000	1 500 000

Zsinat és tisztújítás a Magyarországi Unitárius Egyházban

Eredményesen zárult a Magyar Unitárius Egyház zsinata, amely az alább sorolt személyeket választotta meg hatéves időszakra:

Püspök: Rázmány Csaba (30:20 arányban Kászoni Józseffel szemben), **főgondnok:** Elekes Botond (többségi szavazattal Kálnoki Kis Sándorral szemben), **főjegyző:** Balázi László (27:25 arányban Kászoni Józseffel szemben), **főgondnok-helyettes:** Pálffy László (többségi szavazattal Kálnoki Kis Sándorral szemben), **főszámvevő:** Szekeres Piroska (többségi szavazattal Tim Katalinnal szemben). A gazdasági bizottság tagjai: Gerendás Jánosné (főkönyvelő), Szalontainé Kisgyörgy Zsuzsanna, Schmidt Gábor.

A zsinat a hat fő zsinati képviselő megválasztása után 51 fővel folytatta munkáját. A választások levezető elnöke dr. Zoltán Zoltán volt.

Az egyes tisztségviselők választása előtt történtek lemondások a jelöltségről, így a püspök, főjegyző, főgondnok és helyettese, valamint a főszámvevő tisztségekre a fenti két-két jelölt között dönt el a választás.

A zsinat hangulatát nem tudom egy ilyen beszámolóban hitelesen vizs-

szadni, ahhoz az olvasónak ott kellett volna lennie. Személyes benyomásom, hogy az április 2-i zsinat minden szempontból higgadtabb, kompromisszumkeresőbb volt, mint a március 5-i. Ennek fő oka, hogy volt egyeztetési hajlandóság a problémák megoldására, minden jelölt felkerült a jelölő listákra és a levezető elnök is kifogástalanul látta el feladatát. Úgy gondolom, mindenki érezte a közös felelősséget, hogy a választást le kell zárunk. Ezért köszönet illet mindenkit, aki ennek érdekében kész volt a kompromisszumra és hozzájárult a választás lezárásához.

A négy fő tisztségre jelölt személyek a szavazás előtt aláírtak egy nyilatkozatot, amelynek értelmében esküt tettek arra, hogy nem voltak az állambiztonsági szolgálatok ügynökei sem a Magyar Népköztársaságban, sem Románia Szocialista Köztársaságban, és vállalták, hogy megválasztásuk esetén egy éven belül beszerzik a Történelmi Hivatal erre vonatkozó igazolását.

A hosszas szavazatszámllálási szünetek lehetőséget adtak a jó hangulatú, türelmes, egyházunk jelenével és jövőjével foglalkozó baráti beszélgetésekre. Hihetetlenül jó érzés volt hallani, hogy

bizonyos kérdésekben mennyire egyetértünk és mennyi jó javaslat, jobbító szándék és tenni akaró ember van zsinati tagjaink között. Ezeket a kezdeményezéseket fel kell karolni, sokat kell közösen beszélgetnünk és tennünk egyházunk lelki, szellemi és gazdasági gyarapodása érdekében. Jó volt tanúja lenni e beszélgetéseknek, és nagyon biztató az elmúlt hetek, hónapok, évek viharai, személyes és közösségi sérelmei után, hogy higgadt, tényszerű beszélgetésekre is képesek vagyunk. A püspök és a főgondnok megválasztásukat követő beszédeit is az összefogás, a közös munka, a közös felelősség gondolata hatotta át.

Hiszem, hogy lezárult egy szakasza egyházunk történetének és bízom benne, hogy egy új kezdődik, ahol az építkezés, egymás eredményeinek elismerése, egymás véleményének tisztelete és az egyházért végzett áldozatos munka lesz a mérvadó. Nem lesznek fegyelmik, nem lesznek felkiáltójelek, elutasítások, személyeskedések, névtelen levelek, de lesz összefogás, együttműködés, támogatás, szeretet és okos építkezés.

Zoltán Csaba

„A víz halad, a kő marad” – „azért a víz az úr”

Erdélyi lelkészek és plébánosok örökségvédelmi képzése – műemlékvédelem, 2004. november 15–18. és 2005. március 7–10.

Talán a cím tudná a legtömörebben kifejezni és összefoglalni mindazt, amit a fent említett két alkalom elénkbe tárt. A novemberi előadásorozat fő témája a műemléképületek – főként templomok – jelenlegi válságáról és a megőrzés lehetőségeiről tájékoztatót. Márciusban pedig a templomok fa- – festett vagy festetlen – berendezéseinek (főleg a kazettás mennyezete) megőrzéséről szólt, de fontos kiegészítő része volt az egyházközségek ingó értékeinek a védelme és felügyelete is – klenódiomoké, levéltáraké, könyvtáraké.

Nagyon érdekes és értékes, többnyire figyelmeztető példákkal színezett előadások döbentettek rá arra, amit tulajdonképpen már eddig is tudtunk, csak nem figyeltünk rá, hogy örökségünk védelme a mi kezünkben van. Lelkészek, gondnokok, egyháztalabok – mindannyian felelősek vagyunk értékeinkért.

Mi, lelkészek, kinevezés, választás vagy meghívás alapján beleszöppenünk egy gyülekezet jelenébe, de ugyanakkor múltjába is. Ebből a múltból örököltünk olyan értékeket, amelyek sok esetben inkább terhek, mint áldások. Sokszor gondot jelent a zsindegyház vagy cserépfelújítása, a csatorna kitisztítása, a lefolyó víz elvezetése, és csak később – évek múlva – vesszük észre annak romboló hatását. Így mennek tönkre tornyaink, templomaink, így omolnak be templomtetőik, és így lesznek értéktelen deszkaroncsokká kazettás mennyezeteink.

Visszatérő gondolat volt mindkét előadásorozat alkalmával, hogy a rongálódások nagyobb részét a víz okozza. Küzdünk vele, útját álljuk, leszurkoljuk, bebetonozzuk, és a nagy munka után rájövünk, hogy „...azért a víz az úr.” Ebből kiindulva jobb a víznek barátja lenni, mint ellensége. A víz útját nem elzárni kell, hanem utat ásni, levezetni és hagyni, hogy megállás nélkül elhagyja templomunk, műemléképületeink környezetét. Ez a megoldás nem költségesebb, mint a másik, sőt nem is kell hozzá egyéb csak egy kis odafigyelés a lelkész, gondnok, egyháztalabok részéről. Sok esetben elegendő visszatenni egy elcsúszott cserepet, kipucolni, vagy helyére tenni a csatorna szétesett darabjait, hogy a víz ne a falra, hanem annak üregében tovacsordogáljon. Így aránylag kevés erőfeszítéssel őröi lehetünk akár több százados örökségünknek.

Ezek a templomok nem a semmiből épültek egykor. A gyülekezet díszei, de a

helység, a környék büszkeségei is. Ezek azok a látható, mindenki által csodálható örökségeink, amelyekért felelősséggel tartozunk. Kevesen vagyunk, és az is igaz, hogy vannak gyülekezetek, amelyekben pár évtized múlva az eltűnt sírkövek helyett ezek a templomok lesznek „sírkövei”, emlékoszlopai egykori dicső múltunknak. Ezért a Wass Albert idézet: „A víz halad, a kő marad.”

Vannak azonban kevésbé látható értékeink is. Ezek azok az ingó darabok,

amelyeket csak ünnepeink keretében vesszünk elő és használunk, vagy azok az értékes „papírdarabok”, amelyek évszázadokat rögzítenek – amíg az egerek martalékává nem lesznek.

1. Kelyhek, tálca, kancsók, arany, ezüst, ón, alpakka, 800 évestől pár évtizedesig, de mind odatartoznak egy közösség múltjához.

Sokszor érezzük is a felelősséget irántuk, hiszen ritka darabok, és a múlt iránti tisztelet jeléül – jóindulatból – kifényezzük, síkáljuk, vegyszerezük, hiszen úgy szép, ha csillog. Föl sem tudjuk mérni a kárt, amit így okozhatunk. Így tűnnek el tízedmilliméternyi bevések, aranyozások, sokszor évszámok, nevek, nem is beszélve arról, hogy a „drótmosó”, amelyet, hogy fényez, bizony karcos is. Idővel elvékonyodik a kehely kupája, elrepedezik a széle, a vegyszerek foltokat hagynak, végül tönkremegy. Mindezek mellett jó tudni azt is, hogy mindaz, ami

őnből készült, nagyon kényes, főként, ha rosszul tároljuk. Legyen az kancsó, tál, az idő folyamán megszurkúl, zord, tompa fényű, barátságatlan lesz. Ekkor jóhiszeműen kifényezzük. Nem szabad! Hiszen a matt szürke szín az őn sajátos színe, nem jellemző rá, hogy fényes legyen. Az a réteg, amely évtizedeken keresztül szürkévé tette, patinaként védőpajzs az anyag számára, amit síkálással el lehet ugyan tüntetni, de védtelenné tesszük vele az anyagot. Ugyancsak az őn alapanyagú kegytárgyakkal kapcsolatban jó, ha tudjuk: +15 °C alatt tárolva „beteg” lesz, mégpedig végzetes betegség támadja meg, az ún. őnpestis. Kezdetben fehéres foltokban jelenik meg, majd elhanyagolva ezt a fertőzést teljesen szétemésztí, porrá bontja az anyagot. Vigyázzunk rájuk, hiszen értékes örökségünk tűnhet el nyomtalanul.

2. Van egy másik, ritkábban használt és látható örökségünk is, melyek beszédes nyomain az eltelt évszázadoknak: levéltáraink, könyvtáraink.

Ritka vagy talán nincs is olyan gyülekezet, amely szakszerűen, az előírásoknak megfelelően őrzi levél-, könyvtárát. Szakszerű tárolást jelent az állandó hőfok biztosítása, a levegő nedvességtartalmának ellenőrzése, rágcsáló, bogármentes terem, pormentesen zárható szekrény, UV-sugárzástól mentes villanygőg, semleges kémhatású doboz stb.

A legtöbb esetben – bár szekrényben van – a levéltár ömlesztett formában található, lakóhelyet kínálva a rágcsálók számára. Főleg falvakon, ahol ősz folyamán valóságos invázióknak lehetünk tanúi. Nem is beszélve arról az áldatlan állapotról, amikor a levéltár a padláson, a vízcsapadék alatt, szétszáradt faladában áll. Jó lenne, ha minden egyházközség szakszerű levéltárat rendezhetne be, de ez a lehetőség még a nem túl közeli jövőben sem valósulhat meg. Ezért ne vitassuk annak kérdését, hogy „enyém” vagy „tiéd”, hiszen ezek az értékek mindannyiunké. A kolozsvári unitárius levéltárban megvan a szakszerű tárolás lehetősége. Ez a levéltár nem állami levéltár, ez a miénk, és értünk van, amelynek célja megőrizni, hogy évszázadok múlva is meglegyen múltunk – és itt az évszázadokon van a hangsúly. Rendkívül gazdag a múltunk, de ne mi legyünk a megsemmisítés eszközei!

Lázár Levente

Száz éve

az *Unitárius Közlöny* ismét példakép gyanánt állított a közfegyelem homlokterébe egy lelkészt, Boér Lajost (1846–1904). Kálnoki születésű volt, apja is lelkész. A kolozsvári Unitárius Kollégiumban tanult. Másodéves teológiai hallgató korában nevelő volt Cécéken, a Zatureczky családnál, később „köztanító” az egyik kolozsvári elemi iskolában, majd a gimnáziumban oktatott számtant, „földíratot”, „régiségtant”, vallást, orgonát, harmóniumot. 1870-től kadácsi lelkésznek nevezték ki, három év múlva Kriza János püspök Bözödre helyezte át. Kriza hozzá írt leveleiben – „melyek nagy számmal vannak – mint bizalmas s általa nagyra becsült emberéhez szól.” Már kadácsi lelkész korában felkérést kapott a püspöktől helynév-gyűjtésre. „Vegye az én forró köszönetemet – írja Kriza – nagyon becses küldeményéért, a melynél gondosabban s teljesebb kidolgozottnak nem kaptam, bárha többektől vettem helyneveket, amiket most gondosan gyűjtet a magyar akadémia, fontos tekintetekből.”

Hívei hallgattak rá, tisztelték és szerették, nemcsak a templomban, hanem magánemberként is. „A magát nem hagyta, de a másét se kívánta” – emlékeztek vissza rá. Nagy elméleti tudása és a szellemi munka terén megmutatkozó szorgalma mellett kiválóan gazdálkodó ember volt. Családjá gondos, gyöngéd családfőnek örvendhetett benne.

• A nagy tudású és köztiszteltetnek örvendő Gál Kelemen *Vallás és tudomány* című írásában a természettudományos és vallásos világnézet közötti, látszólag áthidalhatatlan szakadék témáját boncolgatja – természetesen. „Az emberiség is leélte már a gyermekkor aranyos napjait és boldog költészetét. Ideje már a munkás ifjú és férfikor napjaira virradnunk és a tudás fájához vezető kaput felnyitnunk. Csak fel kell nyitnunk szemünket s okvetlenül észrevevessük azokat a nagy mozgalmakat, melyek az egész mívelt világon a szabadelvű vallásos gondolkodókat ellenállhatatlanul magukkal ragadják.” Szerzőnk néhány, e témában mértékadónak számító szakmunkát idéz. Majd így folytatja: „Az [ortodox tanítást valló] egyház hitvallása, dogmái ugyanazok, melyek több száz évvel ezelőtt voltak. A tudomány pedig halad s mindenek előtt halad a teológiai tudomány. A Biblia most egész más világításban áll előttünk. Jelentőségét nem veszítette ugyan el, de nem egyetlen forrása többé a vallásos hitnek. És mit ér el az egyház a kutatás és a lelkiismeret szabadságába való beavatkozással? Mi ennek következménye? Képmutatás és hazugság. A vallási közöny óriási mértékben való növekedése.”

• „Aranyom és ezüstöm nincsen, amim pedig van, azt adom néked. – Így gondolkozott Árkosi Ferenczi Kálmán, a fiatal unitárius költő, amidőn azt fogadta lelkében, hogy miképpen járulhatna hozzá a Székelyudvarhelyen építendő unitárius templom alapjának a gyarapításához. A gondolatot a tett követte. Az említett szent célra küldött közelebből *Költevények és Rajongó* cím alatt megjelent műveiből 50–50 darabot. E művek megjelenését a fővárosi napisajtó lelkesen fogadta és messze fölül emelte a napjainkban tucat számra jelentős hivatlan költői termékeken. [...] Midőn a szíves adományozónak hálás köszönetet mondunk, egyben az említett műveket és a jótékony célt mindeneknek szíves figyelmébe ajánljuk. Míg a készlet tart, úgy a *Költevények*, mint a *Rajongó* című verses elbeszélés megrendelhető darabonként 2 koronáért Be-tegh Pál könyvkereskedésében Székelyudvarhelyen.”

• „Öt korona jutalmat adunk a legérdekesebb hír vagy tudósítás, jelszó, hitelesítő mondás, erkölcsi intelm beküldőjének. Kikötésünk, hogy a pályázó olyan tárgyról írjon, a mely az *Unitárius Közlöny* irányának megfelel, írása ne terjedjen többre 250 szónál.”

• „A martonosi egyházközség Pákei Lajos főmérnök terve szerint gyönyörűséges templomot fog építeni. Az E. K. Tanács már jóváhagyta a tervet, mert örömmel látta, hogy a hívek áldozattal is készek megvalósítani a szép tervet. E templom a régi helyén fog épülni s az egész vidéknek diszére fog válni.”

J. K.

Ne halj meg...

folytatás a 2. oldalról

A haldoklás és a halál az öregek világa volt. Legalábbis mi nekik tulajdonítottuk. Néha azonban, amikor a temetőben kóricáltunk margarétaszedés vagy macskaméz gyűjtése ürügyén, elgyönyörködtünk egy-egy fiatal lány vagy legény sírkövényképén. De sohasem gondoltunk gyógyíthatatlan betegségéből származó, kínokkal meggyalázott halálra. Nem gondoltunk infúzióból csepegő morfiúmra, a vegyi kezeléstől haját vesztett női fejre, hányásra, ágtyalakra. Az említett sírkövek felirata arról tudósított, hogy a fiatalok halála a katona dicső hősiességéből vagy a hűtlen szerelem csalódottságának lemondásából származott. Meghalni a hazáért és a szerelemért mindig kecsesítő lehetőségként száguldozott az eget a földdel sokszor egybemosó képzeletünkben. Hányszor eljátszottuk, hogy meghalunk a hazáért. Hősiesen, mikor mindenki kuksol, bátran, mikor mindenki remeg, mi meghalunk a hazáért, mert az dicsőséges, mert az szent áldozat. És meghalunk a szerelemért, ha csak úgy adják, és meghalunk a szerelmünkért, ha az elmegy, mert nála nélkül úgysem ér az élet semmit. De senki nem akart meghalni csak úgy, betegségből, gyengeségből, félelmében zokogva, másokra utalva, kiszolgáltatva mindenki élmélyítő sajnálkozásának.

Betegségemben megerősítetted magadat. Nem engedted a magad igazából, mint azelőtt. Józan voltál és erős. Egyre szűkülő korlátjaid között a rend ura voltál. Már nem engedted, hogy befolyásoljanak, hogy eltereljék figyelmedet arról, ami mindnyájunk tudatát, mint egy árnyék, üldözte. Honnan vetted ezt a hidegvérű józanságot? Mennyit szégyelltem akkor és azóta is magamat! Szégyelltem, hogy én egészséges vagyok és te nem, hogy én élni fogok és te nem, hogy te bátor vagy és én nem. Ugye nem haragszol rám? Ugye nem bosszúból jelensz meg nekem oly sűrűn, hanem szeretetből? Úgy fájna, ha haragudnál! Fájna, ha irigy volnál rám, előre. Tudom, magamnak való vagyok. Élő vagyok, és az életerő másokat körülöttem ösztönösen leigáz. Téged is le akar, aki a végtelenből jöttél hozzám. Mennyi leigázás...

Húsvét volt, pünkösöd lesz. Bizonyosságot kell tennünk a halálán diadalmaskodó életről. Jó volna szabadulni nagypéntek sötét fellegeitől.

A te leked fényességét látom, és hiszek gyógyító erejében. Hiszem, hogy meggyógyítasz minket, akiket a halál közelsége megijesztett, megnyomorított. Hiszem, hogy nem haragszol ránk, élőkre. És ha majd újra szemtől szemben látjuk egymást, újra a régi szomszéd-lányok leszünk, és önfeledten játszunk, és nem lesz fontos, hogy kinek a pöttyös labdája lyukad ki, mert akkor már nem lesznek elveszítendő dolgok. Segíts, hogy a veszteség érzése, hiányod jelenlétté legyen a húsvéti-pünkösdi lelki közösségben.

Egyház a kórházban

Emberi mivoltunkból fakadóan a betegség mindannyiunkat fenyegető létvesztés. Így lehetnek életünkben olyan hosszabb-rövidebb időszakok, amikor testi, lelki és szociális jó közérzetünk *egészsége* megszűnik. Ilyenkor életünk, addigi te-

dó unitárius kórházlelkészi szolgálat, amelyet ideiglenes jelleggel magam végzek.

Kórházlelkészi munkám egyik alapelve a szolidaritás, az aktuálisan és potenciálisan szükségét szenvedő ember szolidaritása. Így valamennyi magyar beteg

*Most mégis, megfáradván,
Dicséreteddel keresünk új erőt
S enmagunk előtt is térdet hajtunk, mondván:
Szabadíts meg a gonosztól.*

(József Attila)

vékenységünk beszűkül, fokozott érdeklődéssel kutatjuk a *Ki vagyok? Mi célom e világon? Honnan és miért jön a betegség? Ki Isten? Merre tartok?* létkérdésekre a választ. Ebben a megváltozott élethelyzetben, folyamatosan alakuló tudatállapotban meghatározó szerepük van azoknak, akik közvetlenül mellettünk vannak, és segítenek a válaszkeresésben. Ilyen a lelkész, a lelkigondozó is, akinek döntő szerepe van a betegséghez való viszony alakulásában.

A 20. század közepétől az orvostudomány rohamos fejlődésével egyenes arányban – vagy épp annak következményeként – nőtt a különböző betegségek, pontosan leírt diagnózisok száma. Ezzel egy időben a kórházi kezelés társadalmi szolgáltatássá vált, amelyben háttérbe került a beteg személyisége, lelkülete, s a(z orvos)szakma *nem vele* magával, hanem *esetével, leletével* törődött. Ugyanakkor a pszichoszomatika, a pszichológiai tényezők és a testi betegségek összefüggéseit kutató tudományág eredményei egyre inkább rámutattak: senki nem lehet egészséges *csak* fizikailag anélkül, hogy mentálisan és lelkileg a „jól-levés” pozitív tudatával is rendelkezne, és a bizalmat, a szabadságot, a teljesítményt, a hatékonyság érzetét magáénak mondaná.

Az e felismerés szülte igény kielégítésére egyre jobban elterjedt – Nyugaton legalábbis – a kórházi lelkigondozás. Romániában ezt a feladatot – egyelőre, jól-rosszul felkészülten – az egyes felekezetek lelkészei látják el. A kilencvenes évek végén Egyházunk is felismerte a kórházlelkészség mint egyházépítő és missziós tevékenység jelentőségét, és igyekszik betölteni ilyen irányú hivatását is. Kolozsváron 2000 óta működik állan-

ága mellett – felekezeti hovatartozás nélkül – megállok, aki csak igényli a kórházi beszélgetést. Déli, délutáni kilincseléseim eredményeképp 2004 szeptembere óta közel 130 személlyel beszélgettem tizenöt kórház különböző osztályain. E betegek kb. 15%-a unitárius,

akikhez rendszeresen visszatérek, és akiknek gyógyulását reményeim szerint segítettem.

Az Erdély különböző tájairól idevetődött embereknek a betegségtől való félelmét kíváncsiság rázza fel megjelenésekor. Olykor ez, máskor a lelki terhektől való megszabadulás igaz vágya vezet mély beszélgetésekhez. Ezek során nemcsak a minden esetben sajátos pszichoszociális háttérre derül fény, hanem az emberi lélek és szellem magasabb rendű igazságo-

kat fürkésző jellege is megnyilvánul. És nem ritkán szembesülök hasonló kérdésekkel: *Bűnöm következménye-e a betegségem? Isten büntetése? Miért büntet jobban Isten engem, mint mást? Hiszen még gyarló sem voltam, nem herdáltam el, amim volt, nem ittam – mégis itt vagyok!... Miért?! vagy: Jobb lesz, ha meghalok? –* Nekem pedig válaszolnom kell, hitem és tudásom szerint akkor is, ha szavaim újabb ajtókat nyitnak még súlyosabb és még mélyebb kérdések felé... Mert így nővünk hitünkben, emberségünkben, kórházi ágyon és/vagy mellett.

A visszajelzésekből ítélve megállapíthatjuk: kevés kórházlelkész van, és fizikai kereteink miatt nem tudjuk az igényeket kielégíteni. Hiszen minden beteg meghallgatásra és hitben, reményben való megerősítésre vágyik. Csodálatos megtapasztalni, hogy toleranciánk, unitárius nyitottságunk és pozitív életszemléletünk milyen jó hatással van a betegség jelentette kihívások vállalására. Ezáltal a beteg könnyebben elfogadja magát a betegség szabta feltételek között is, és maga is hozzájárul teljes gyógyulásához.

Munkámban legfőbb nehézségként két akadályt emelnék ki: egy személy által lefedhetetlen a sok kórház, klinika (kb. 20

van Kolozsváron, s ezeket a református, illetve a római katolikus kórházlelkészekkel való állandó kapcsolattartás ellenére sem láthatom át egyszerre), s ezek ugyanakkor túlszűfoltak, így nem mindig biztosítanak nyugodt beszélgetési környezetet, másfelől lelkész-kollégáimat terheli a felelősség, amiért nem szólnak, ha tudják: gyülekezetükből itt fekszik vala-

folytatás a 7. oldalon

J. Orbán Erika

Törvénylesen

folytatás az 1. oldalról

előrehozni a vallásügyi törvénnyel való foglalkozás idejét, és a Művelődési Minisztérium Vallásügyi Államtitkársága révén gyorsan egy másik tervezetet bocscsított nyilvános vitára, amely hamarosan szintén a parlament fórumai elé kerül.

Politikai kérdés, hogy az így megszületett – bizonyos értelemben egymással versengő – két tervezettel mi történik a közeljövőben. Tekintettel azonban arra, hogy elméletileg a kormánykoalíció a parlamentben is érvényesíteni tudja többségi előnyét, valamint, hogy az ellenzéki (szociáldemokrata) fogantatású tervezet teljesen mellőzte a romániai egyházak véleményének a kikérését, míg a kormány tervezete egyenesen *szokatlanul* nagy hangsúlyt fektetett az egyházakkal való egyeztetésre, valószínűsíthető, hogy e politikai kérdésre a politikai hatalomspektrum jegyében megfogalmazott válasz vár.

A tervezet tartalma

Minthogy az erdélyi magyar történelmi egyházak véleményét eddig csak a kormány által előterjesztett törvénytervezet kapcsán kérdezték meg, a továbbiakban csak az e tervezet által felvetett lényegesebb kérdésekről szólnok.

A törvénytervezet a bevezető fejezetben a vallásszabadság-elv általános és feltétlen biztosításának kimondásával indít. Ennek az elvnek a már-már tolokodó hangsúlyozása a dokumentum fő címéből is kiviláglik: *Törvénytervezet a vallásszabadságról és a felekezetek jogállásáról Romániában*.

A tervezet gerincét az egyházakról szóló fejezet alkotja. Ennek már az elején ott találjuk az eddigiekben is sok vitát szült elv megfogalmazását: a román állam elismeri a Román Ortodox Egyház mint többségi egyház fontos szerepét a román nép életében és nemzeti történelmében. Igaz, hogy a korábbi változatokhoz képest e mondat tartalma sokat finomult, hiszen nem államegyházzól, nem is nemzeti egyházzól beszél, de az ortodox egyház illetén kiemelése továbbra is méltánytalan marad nemcsak a nemzeti kisebbségek felekezetei, hanem a román nép többi egyháza – különösen a görög katolikus egyház – szempontjából is. Ennek az elvnek ráadásul ellentmond a tervezet egy másik cikkelye, amely ugyanebben a fejezetben siet leszögezni – mintegy „ellen-súlyként” –, hogy Romániában nincs államegyház, és az állam semleges marad bármely felekezettel vagy ateista ideológiával szemben.

A következő vitatott tétel az egyházak támogatásával kapcsolatos: a tervezet a

legutóbbi hivatalos népszámlálás adatai alapján megállapított létszámbeli arányosság elve szerint kívánja e támogatást biztosítani. Az egyházak állam általi anyagi támogatása önmagában is vitatott tétel, főként azok részéről, akik az állam semleges szerepét szeretnék megjeleníteni az egyházakkal való kapcsolatban. Emellett a kisebbségi egyházak számára az arányosság elve a minimálisra csökkentené ez állami támogatás mértékét, és továbbra is fenntartaná a taglétszámából adódóan amúgy is erős ortodox felekezet kiváltságait. E létszámarányossági elv helyett a kisebb helyi egyházak a kisebbség iránti pozitív diszkrimináció elvének, a belső szükségletek szem előtt tartásának vagy akár az egyes egyházközségek vagy templomépületek számán alapuló arányosságának a megjelenítését tartanák jónak.

Ugyanide kapcsolódik egy másik, feltehetőleg sok további vitát szülő mondat is az elismert egyházak alkalmazottainak állami javadalmazásáról: a tervezet e javadalmazási támogatás mértékét szintén az arányosság elve alapján kívánja megszabni. Az egyenlőtlenség kikerülésére a kisebbségi egyházak itt is az egyes helyi szervezetek számarányát javasolják figyelembe venni. A fő kérdés azonban az marad: vajon milyen mértékben vonja majd maga után az állam ellenőrző szerepének megerősödését az állami költségvetésben való részesülés növekedése? És főként, hogy amennyiben az egyházak működését az állam anyagilag is támogatja, sőt számon is kéri e támogatás felhasználásának módját, beszélhetünk-e továbbra is az egyházak függetlenségéről az állammal szemben?

Vannak vélemények, amelyek szerint a tervezetnek az egyházfők Románia államfője általi elismerésére vonatkozó tétel sérti az egyházak önrendelkezését. Ennek az önrendelkezésnek a biztosítása viszont megjelenül például azokban a részekben, amelyek az egyházak istentiszteleti és adminisztrációs gyakorlatát az általuk választott nyelven engedik meg, amelyek a belső egyházi fegyelmi ügyeket az egyházi bírások belső szerveinek hatáskörébe utalják, vagy amelyek továbbra is biztosítják a lelkészek kötelező katonai szolgálat alóli mentességét.

A „hivatalosan elismert egyház” státus megszerzését leíró rész több olyan feltételt szab, amelyek túlzottnak tűnnek. Ilyen feltételek például a legalább 15 éves működés, a lakosság legalább 0,1 százalékát kitevő tagság, vagy bizonylat arról, hogy az illető felekezet az Európai Unióban elismert státussal rendelkezik. Az az utólag beszúrt magyarázat, amely szerint a feltételek a már hivatalosan elismert egyházakra nem vonatkoznak, csak részben csillapítja a kisebbségek tiltakozását a

fentiek miatt. Akad olyan értelmező is, aki teljesen mellőzné a megalakulást formai feltételekhez kötő kitételeket, mert azokat a személyi szabadság korlátozóinak tekinti.

Az egyházak állami elismerését a tervezet a parlament által kibocsátott törvény útján látja jónak kivitelezni. Ellenvélemények szerint e parlamenti eljárás túlságosan megnehezíti a hivatalos bejegyzés folyamatát, ehelyett az elismertést kormányhatározat vagy akár bírósági végzés útján javasolják megtenni, amint az alapítványok és egyesületek esetén is érvényben van. A tervezet továbbá nemcsak a hivatalos elismerést, hanem az egyházi alaptörvények szövegében bekövetkező változásokat is a parlament által javasolja jóváhagyatni, ami újból a nehézkes eljárás bonyodalmaival vetíti előre.

Az egyházak oktatási és nevelési tevékenységéről szóló rész az egyik legkidolgozatlanabb, kezdetleges állapotban maradt része a tervezetnek. Elsősorban a vallásnevelésnek az állami iskolákban kivitelezett formáját tákolja össze anélkül, hogy bármit is szólna az egyházi tanintézetek keretében folytatott vallásoktatásról. Ami – főként az új alkotmány felekezeti oktatást elismerő cikkelyének szellemében – e részt a tervezet teljességgel megkérdőjelezhető és átírandó fejezetévé teszi.

A befejező rendelkezések közül kiemelendő az az előírás, amely szerint a már működő egyházaknak határidőre összhangba kell hozniuk alaptörvényüket a jelen törvény által előírtakkal. A záró rész mellékletben hozza a jelenleg elismert felekezetek felsorolását, szám szerint tizenhetet, köztük a Romániai Unitárius Egyházat is. Úgy látszik, az időközben Erdélyi Unitárius Egyházzá változott megnevezés még nem tudatosult a javaslattevőkben.

A továbbvitel távlatai

A vallásügyi törvénytervezetek „élete” egyelőre párhuzamosan halad – a törvényalkotás eljárása szerint. Jelenleg a róluk szóló nyilvános társadalmi vita vagy finomabban szólva véleményezés folyik, amelynek során minden érintett elmondhatja meglátásait; hogy közülük mi talál elfogadásra, az kérdés marad. Ezen a ponton minden hivatalosan bejegyzett egyház is véleményezheti a tervezetet, de úgy tűnik, e lehetőség inkább önmagáért fontos – tehát hogy meg volt adva a lehetőség a hozzászólásra –, mintsem a valós változtatásokra irányuló meghívás. A parlamenti szaktanácsadói véleményezés után a tervezetek majd a parlamenti megvitatás szakaszába érnek, aminek során vélhetőleg újra a politikai megfontolások kerülnek inkább az előtérbe. Javárészt

ezeken múlik, milyen lesz a törvény vég-ső formája, illetve, hogy mikor kerülhet sor annak végső elfogadására.

Általánosan elfogadottnak tűnik az er-délyi magyar egyházak körében az a meg-látás, hogy a vonatkozó politikai véle-mények közül néhányat jó lett volna a törvénytervezettel való foglalkozás előtt ütköztetni, és az általuk felvetett problé-mákat korábban megoldani; e vitás helyek fennállása ugyanis rányomja bélyegét a törvénytervezettel való foglalkozásra is, és ellehetetleníti az alapkérdésekben való megegyezést. Ilyen politikai töltetű témák például az elkobzott egyházi in-gatlanok visszaadása körüli gondok, az ortodox–görög katolikus konfliktus keze-lése (főként a visszaigényelt ingatlanok tekintetében), az oktatási törvénynek a felekezeti oktatást szabályozó része, va-lamint egy ütöképes kisebbségi törvény megléte.

Ezek mellett a vallásügyi törvényről elsősorban beszélni lehet, de azt gyakor-latba ültetni jóval nehezebb. A tárgyalási lehetőségek kétségkívül fontosak, de nem elegendők. Reménykedjünk hát egy át-fogóbb gondolkodásra és probléma-meg-oldásra nyitott közeljövőben!

Egyház a kórházban

folytatás az 5. oldalról

ki. Az első külső feltétel, amelyen az egészségügy jelenlegi szervezettsége miatt nem tudunk változtatni. Vagy, ha időszakonként igen, az azért van, mert a teológiai hallgatók is bekapcsolódnak a kórházlátogatásba, klinikai lelkipogozó képzésük szerves részét képező gyakor-latuk során. Az utóbbin viszont annál inkább!

Ezúton is biztatom és kérem hívein-ket, lelkészeinket, hogy használják ki és képviseljék a kolozsvári unitárius kór-házlelkész szolgálatát. Mert hiszem, ezzel is javul az egyházhoz való viszonyunk, érik vallásosságunk, és csak ilyen mó-don tölthetjük be lelkészi-kórházlelkészi hivatásunkat.

A következő telefonszámok

bármelyikén jelezhetik,

ha ismerősük, hozzátartozójuk,

hívük Kolozsvár valamelyik

klinikáján fekszik:

0740/502563 – J. Orbán Erika,

0740/063767 és

0264/450047 – Ferenczi Enikő,

illetve az erikao@email.ro

elektronikus címre is írhatnak.

Tudnivalók

a jövedelemadó 1%-a feletti rendelkezésről

Az 571/2003. számú Pénzügyi Törvénykönyv (Cod Fiscal) 90. cikkelyének 2. be-kezdése előírja, illetve lehetővé teszi, hogy minden adófizető állampolgár jövedelme után befizetett adójának legtöbb 1%-át felhasználhatja olyan nem-kormányzati (tár-sadalmi vagy civil) szervezetek támogatására, amelyek a 26/2000. számú kormány-rendeletben foglaltak szerint egyesületi vagy alapítványi jelleggel működnek.

Ezen eljárás szerint minden adófizető állampolgárnak lehetősége nyílik arra, hogy az évi jövedelme után befizetendő adójának 1%-át az államkassa helyett egy tár-sadalmi/civil szervezetnek: egyesületnek vagy alapítványnak ajánlja fel, amelynek működését támogatni kívánja.

Tekintettel arra, hogy a törvény által kijelölt kedvezményezett kategória az *egyház-közösségekre nem vonatkozik*, kérjük Olvasóinkat, hogy támogatásaikat csatornázzák az unitárius egyházi jellegű civil szervezetek felé. Alább öt olyan unitárius egyházi jellegű civil szervezet adatait soroljuk fel, amelyeket eddigi eredményei érdemessé tesznek a támogatásra; rajtuk kívül természetesen minden egyházközösségnek jogában áll a keretében működő vagy általa alapított civil szervezet támogatását kérni híveitől.

Pro János Zsigmond Egyesület / Asociația Pro János Zsigmond
(a kolozsvári János Zsigmond Unitárius Kollégium háttérszervezete)
adószám / cod fiscal: 16733997
bankszámlaszám / cod IBAN: RO50 RNCB 2290 0000 5138 0001

Gyámszülői Közösség Alapítvány / Fundația Comunității Tutelare
(a székelykeresztúri Unitárius Gimnázium háttérszervezete)
adószám / cod fiscal: 4758114
bankszámlaszám / cod IBAN: RO83 RNCB 2940 0000 0146 0001

Országos Dávid Ferenc Ifjúsági Egylet /
Asociația Națională de Tineret Dávid Ferenc
(az erdélyi unitárius és más szabadelvű vallásos fiatalok szervezete)
adószám / cod fiscal: 9085507
bankszámlaszám / cod IBAN: RO81 RNCB 2200 0000 1211 0001

Unitárius Nők Országos Szövetsége / Asociația Femeilor Unitariene din România
(az unitárius egyházközösségekben működő nőszövetségek országos szervezete)
adószám / cod fiscal: 9343746
bankszámlaszám / cod IBAN: RO47 BTRL 0130 1205 9214 39XX

Jakab Lajos Alapítvány / Fundația Jakab Lajos Locodeni
(a lókodi Ökumenikus Öregotthont működtető szervezet)
adószám / cod fiscal: 7679260
bankszámlaszám / cod IBAN: RO40 RZBR 0000 0600 0141 5097

A támogatás összege az alábbi úton jut el a megjelölt kedvezményezett szervezethez:

- az évi jövedelem-bevallási nyilatkozatát (Declarație de venit global 200, e nyilatkozat letölthető egyházunk honlapjáról, www.unitarius.com, szabadon sokszorosítható, illetve beszerezhető a pénzügyi hivataloktól vagy a munkaadóktól is) minden támogatónak ki kell töltenie a személyére vonatkozó adatok mellett a kedvezményezett szervezet adataival is

- ezen fejezet a nyilatkozat H fejezetének 2. pontja alatt található, és a civil szervezet támogatása (Sponsorizare entitate nonprofit) alcímet viseli. A támogatott szervezettől a következő adatokat kell a jelzett helyre beírni: a szervezet neve *román nyelven*, a szervezetet adószáma, a szervezet IBAN-bankszámlaszáma

- a jövedelem-bevallási nyilatkozatot a törvény szerint az illetékes pénzügyi hivatalhoz kell személyesen vagy postai úton eljuttatni 2005. május 15-i határidővel

- a pénzügyi hatóságok összesítik a beérkezett adatokat, és december 31-ig a megjelölt támogatást átutalják a kedvezményezett civil szervezet számlájára

Kérjük az érintetteket, további tájékozódásért forduljanak az egyházi központi hivatal tisztviselőihez, olvassák el az egyházi honlap vonatkozó részét (www.unitarius.com), vagy látogassanak el az 1%-os adólevonás egyéb tudnivalóit is ismertető www.egyszazalek.ro és www.unulasuta.ro honlapokra.

Előző lapszámunkban tettük közzé azoknak az (ellen)vélekedéseknek az első részét, amelyeket Kvári Kovács István fogalmazott meg az amerikai B. K. Beach – C. Cordes szerzőpáros erdélyi unitáriusokat érintő meglátásairól (Partner Church News, 2004 ősz). Az első részben a szerző a vegyes házasságok és a vélt „magyar felsőbbrendűség” témáját érintette. Alább további négy vitaponttal kapcsolatban fejt ki nézeteit.

Az innenső partról (2)

Nehéz alkalmak, egyszerű kérdések

Gondolatmenetünk előző részéből világosan kiderülhetett: erdélyi viszonyainkról mindenkinek ajánlatos alapos tájékozódás után véleményt mondania, még azoknak is, akik kétségbevonhatatlan jó szándékkal, de csalahatatlannak hitt értékítélettel, „testvéri” pozícióból kifogásolják néhány tulajdonított vagy valós sajátosságunkat. És tényleg: a hozzánk látogató amerikai barátainknak igen hasznos lenne, ha előzetesen megismerkednének legalább Erdély és a magyar unitáriusok történetével. Alig hinném, hogy a Drakula-kultúrszinten megmaradó „helyzetismeret” vagy egy-egy szűrőpróba-szerű kérdés („az utca hangja”) elégséges volna egy bonyolult történelemmel, tekintélyes múlttal bíró országról való véleményalkotáshoz.

Előítéletek a roma/cigány etnikummal szemben

Beach és Cordes felvetéseit követve ismét egy olyan gondunkról kell szólnunk, amely lényegileg megkerülhetetlen. Cigány-kérdés – hasonlóan a „magyar-román” kérdéshez – sajnos igenis van. Itt is azt mondhatom viszont, hogy a magyar-roma kapcsolatban nem sovinizta és különösen nem rasszista megnyilvánulásokat tapasztalhatunk. Hanem valami egészen mást. Mi ez a más?

Mindenekelőtt arra kell emlékeztetnem, hogy nekünk, erdélyi magyaroknak patinás „történelmi” tapasztalataink vannak egy példaadó mikrotársadalmi rendszerről: a rendtartó székely vagy magyar faluközösségről – amit egyébként ismét csak nagyon nehéz volna elmagyarázni amerikai testvéreinknek. Azt azonban feltehetőleg könnyen megértik, hogy elsősorban is bizonyos közösségileg elfogadott norma szerint való életvitelt jelent e „rendtartás” (és ezen belül alapvető értékek – a magántulajdon, a szorgalom, a munka, az adott szó – nagyon tudatos becsülését). Egészen természetes, hogy amennyiben ez a saját egyezményes értékrendje szerint élő közösség olyanokkal találkozott, akik ezt a normát nem tudták a magukévá tenni – és itt hangsúlyozom: még ha „saját” magyarjaik voltak is az illetők! –, akkor a közösség való-

sággal kitaszította magából őket. Amikor ez a rendtartó közösség egy más kultúrával találkozik, olyannal, amelynek eszményei és gyakorlata összeegyeztethetetlen a saját értékrendjével, akkor *semmiféle másság elfogadásának ürügyén* nem tudja értékelni azt, ami „visszafejlesztő” – a koszt, a mosdatlanságot, a tunya lustaságot, a hangoskodó primitívtséget, a „csencselést”, a munkakerülést, a magántulajdon tiszteletben-nem-tartását (a lopást) –, vagyis általában az írott és íratlan törvényekbe ütköző cselekedeteket!

Ahogy megfigyelhettem gyülekezeteinket – túlnyomóan a székelyföldieket –, számomra egyértelmű, hogy a cigánykérdés esetében sem általánosíthatunk. De sajnos a hazai cigány etnikumnak még mindig a nagyobbik része az, amely nem tud beilleszkedni ezeknek az elvárásoknak a keretei közé. Ez pedig lényegében azt eredményezi, hogy a hagyományosan értékőrző magyar közösségek nem szívesen fogadják be őket. A falukép is jól mutatja, hogy a cigánysor általában a falu szélén található. És ugyanezre a mintára kell elképzelni azokat a rendezett, saját értékkelvárásokkal élő gyülekezeteket is, amelyek nehezen vagy egyáltalán nem fogadják be a cigányokat.

Ez ellenben nem mindenhol van így. Nekem személy szerint nagyon kedvező tapasztalataim is vannak a Homoród-mentéről (konkrétan egykori homoródújfalvi gyülekezetre gondolok), ahol néhány dolgozó, becsületes és tiszta cigány család is volt, amelyeknek tagjai tisztességes életet éltek, sőt az egyház fenntartásához is hozzájárultak. Az egyik cigány család például közvetlenül a papilak melletti házat vette meg (akkoriban a székelyek még nagyon berzenkedtek ez ellen: gyűjteni akartak arra, hogy elvásárolják a cigányember orra elől a házat, mert „azt mégsem lehet...”). Végül egy olyan becsületes család ismertem meg bennük, hogy ki merem mondani: volt náluk sokkal hitványabb magyar is abban a faluban. Annyira be tudtak illeszkedni a közösségbe, hogy végül is mindenki elfogadta és megbecsülte őket.

Ami tehát a cigányellenességet illeti, ma már nem engedhetjük meg magunk-

nak a durva általánosításokat. Amennyiben a romák megteszik az alkalmazkodó „gesztust” a közösségek értékrendjébe, előbb-utóbb elhárul a befogadás minden akadály. Sovinizmusról – ne adj’ Isten rasszizmusról – tehát szó sincs. A jövő valamilyen módon csakis nyitást kell, hogy hozzon a cigányság irányában. Különben vannak már olyan közösségeink is, ahol a cigány nemzetiségűek többségben vannak, és ha kifejezett igényt tartanak az unitárius vallásra, akkor természetesen minden további nélkül nyitnunk kell feljük, be kell fogadnunk őket az egyházba. (Arra nem térhetek ki – itt helyszűke miatt sem –, hogy gyakran *ők* nem tartanak igényt az unitárius vallásra, jól megvannak maguknak, akár a vallástalankok, akikhez hasonlóan legfeljebb „temetkezési szolgáltatást” igényelnek az egyháztól. Ami szintén nehéz helyzeteket teremthet a gyülekezetekben.)

A magyar nyelvű prédikálás és a kereszténység

Enyhén szólva rendkívül nagy tájékoztatásra utal a kérdésfelvetés maga is, mármint az, hogy magyar nyelvű prédikálásunkkal „kizárunk” mindenkit, aki nem magyar anyanyelvű. Megint csak ismételnem kell magam: ahhoz, hogy erről a kérdésről higgadtan és okosan tudjanak beszélni, amerikai testvéreinknek történelmünk alaposabb ismeretére lenne szükségük! De hátha tévedek? – ezért hadd tegyem fel azt a „könnyű kérdést” a problémánkra oly érzékeny bírálóknak: vajon *ők*, a mi helyünkben és a mi történelmi adottságaink mellett, milyen nyelven prédikálnának? Mit javasolnak nekünk, milyen nyelven prédikáljunk?

Már csak azért is kíváncsi lennék erre, mert ha úgy tekintem ezt a kérdést, hogy az én magyar nyelvű prédikálásom kirekeszthet valakit, és ezért eleve más nyelven szólok a magyar anyanyelvű gyülekezethez, akkor ez azt jelenti, hogy épp *az engem meghívó közösséget* zárom ki! (Aki nem tudná: az unitárius lelkeszt Erdély-szerte csak magyar nyelven beszélő, unitárius keresztény közösségek „rendelik meg” a lelkeszképző intézettől.) Ha egy közösségnek kétségbe nem vonható igénye/joga, hogy magyarul prédikál, keresztény evangéliumi szellemű lelkesze legyen, akkor mitévők legyünk? Talán *magunkat* rekesszük ki?

Még valami. Amerikai testvéreink számára – sajnos – aligha bír jelentőséggel, de mi Kosztolányi Dezsővel valljuk: „Az a tény, hogy anyanyelvem magyar és magyarul beszélek, gondolkodom, írok, életem legnagyobb eseménye, amelyhez nincs fogható.” És – amit Márai Sándor így fogalmazott meg helyettünk is: –

„hálás vagyok a sorsnak, hogy anyanyelvem a gyönyörű magyar.” Közben azon gondolkodom, hogy a „túlsó partron” vajon megérthető-e: mindez nem kizárólagosság, nem kirekesztés, még csak nem is „magyar kivagyiság”, és nem jelenti egyetlen más nyelvnek a lebecsülését sem! Egyszerűen azt jelenti, hogy szeretem, és ragaszkodom ahhoz, ami az enyém. Remélhetem, hogy ezzel nem sértem meg senki érzékenységét?!

Hasonló megfontolás alapján: milyen okon kellene feladnom keresztény gyökereimet? Végül, de nem utolsósorban: mégis, mit kínálnának helyette?

És itt kitérnék egy fontos kérdésre, amelynek rendjén az „innenső partról” is megengedhetem magamnak, hogy emlékeztessem kedves amerikai testvéreimet arra, hogy amikor ők olyan melegen ajánlják mindenki figyelmébe a másság tolerálását, sőt tiszteletét, akkor az az érzésem: néhanapján magukat sem ártana figyelmeztetni erre. Tudniillik nekünk is – vagy nekem, személy szerint mint az Amerikába meghívott unitárius lelkészek egyikének – „nagyon” vagy esetenként „nagyon-nagyon kényelmetlen” volt az (Beach és Cordes szóhasználata!), amikor például mosolyogva „emlékeztettek”

arra, hogy imára márpedig nincs szükség a templomukban, vagy arra, hogy a Bibliából ne olvassak fel. „Nagyon-nagyon kényelmetlenül” éreztem magam akkor is – tizenhárom helyen prédikáltam az Egyesült Államokban! –, amikor az egyik gyülekezetben az istentisztelet végeztével egy hölgy utánam szaladt, valósággal nekem szökött, és számon kérte, hogy a prédikációban kétszer is azt találtam mondani, hogy „God” (Isten). „Te tehát hiszel Istenben?” – kérdezte. Mire én csak azt mondhattam erre: „Miért, te nem templomba jöttél?” – Ezeknek a barátainknak is minden okuk megvan elhinni, hogy „nagyon-nagyon kényelmetlenek” az efféle helyzetek.

A másság mindkét oldalról másság, így hát talán joggal fogadható el az, hogy a mi önazonosságunkhoz szervesen és kiszakíthatatlanul hozzátartozó kereszténység, a magyar anyanyelv használata a mi másságunk tiszteletre méltó tényezője. Ahogy számunkra megmásíthatatlan tétel, hogy „nyelvében él a nemzet”, ugyanúgy nem tudjuk nélkülözni vallásosságunkban a keresztény alapokat s ennek rendjén a Bibliát magát.

„Nehéz kérdések” ezek – úgy tűnik, legalábbis a túlsó partról. De talán szabad nekünk is őszinte érdeklődéssel feltennünk egy újabb könnyű kérdést: vajon az ő identitásuknak és értékrendjüknek melyek a „sajátosan” más meghatározó sarkpontjai? Ha pedig úgy érzik, hogy ez az önazonosság jelent valamit a számukra, vajon mennyiben mutatnának hajlandóságot arra, hogy rövid úton lemondjanak meghatározó értékeikről?

Az erdélyi unitárius gyülekezetek életképessége

Az amerikai kritikát közvetítő írásban Éltes Lajos barátunk maga is rámutat arra, hogy annak szerzői – legalábbis az előbbi pontok kapcsán – nincsenek tisztában az erdélyi helyzettel. („Szeretném magam is a UU-cikkírók fejéhez vágni: mit beszélnek, nem értenek ehhez!”) Az utolsó kérdésfelvetésről ellenben így vélekedik: „Az egyetlen kérdés, amelyben az őszinte és tárgyilagos magyar unitárius egyetérthet a kritikával, az, amelyik az erdélyi gyülekezeteink életképességét vonja kétségbe.”

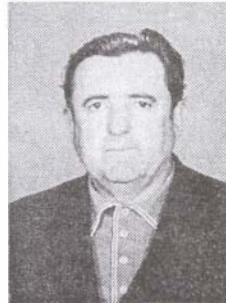
Az eredeti angol nyelvű szöveg („the question of the long-term viability of their churches”) azonban így folytatódik: „most of which are in declining villages.” Ami – ha nem tévedek – csak azon gyülekezeteink hosszú életképességét teszi kérdésessé: „amelyek közül többen is ha-

folytatás a 10. oldalon

Kvári Kovács István

Mit jelent igaz unitáriusnak lenni?

Pálffy Sz. Ferenc
volt Kolozs-Torda-köri
felügyelőgondnok
emlékezései és tanácsai

Ha a kolozs-tordai egyházkör volt felügyelő-gondnokaként visszagondolok a tisztségemben eltöltött éveimre, először is a vállalt szolgálat iránti hűséget tartom a legfontosabbnak. Meggyőződése, hogy aki egyházunk életében valamilyen tisztséget vállal, annak tudása és lelkiismerete szerint a legtöbbet és a legjobbat kell adnia.

A kolozs-tordai egyházkör életében mindig értékelték az adakozási készséget, amely – például – épületeink javítása érdekében mutatkozott meg. Úgy vélem, nemcsak a szavak, hanem a tettek is beszélnek e vonatkozásban. A gyülekezet-építő munkát mindig is szorgalmaztam az esperesi vizsgálószekek alkalmával tartott közgyűléseken.

Most úgy látom, hogy azok a körök vezetői, akik ezt a munkát a továbbiakban is szorgalmazni fogják, eredményes, szép feladat betöltésére buzdítják az egyházkör híveit. Tudatosítani kell a hívekben, hogy az egyházi vagy nem magán-, hanem közvagyon, és annak megőrzése, fejlesztése közérdeklünk.

Őseink önerejükkel építettek, javítottak – minden külföldi segítség nélkül. Ez legyen példamutató számunkra is! Nemcsak az egyházkörök, hanem egyetemes magyar unitárius anyaszentegyházunk érdeke is az önállósulás.

Egy másik igen fontos terület, amelyre körök felügyelő-gondnokként odafigyeltünk, az a lelkész és a gyülekezet tagjai között kiépülő bensőséges kapcsolat volt. Ott, ahol ez a kapcsolat jól működött és őszinte volt, eredményes egyházi életéről szerezhetünk tudomást. Ahol ezt tapasztaltam, ott mindig öröm volt.

Alaptörvényünk mindenki kötelességeit és jogait megállapítja. Ezekhez minden tisztségviselőnek ragaszkodnia kell, őszintén és tiszta szívvel.

Szomorúan állapítottam meg, hogy a fiatal nemzedék egyházi ének-ismerete hiányos, annak ellenére, hogy az ének istentiszteleti életünk fontos része. Ezen a téren sok a tennivaló, körünk szinte mindenik egyházközségében. Ezért a vegyes kórusok megszervezését nagyon ajánlom. Minél gyakrabban szerepeljenek, mert ezzel életképességüket bizonyítják! Ha mi nem teremtünk alkalmat az éneklésre, és nem követjük nyomon, akkor a szekták fogják őket elcsábítani.

Nem mulasztatom el, hogy a vegyes házasságokról is szóljak – ahol mindig csak veszítünk. Jó lenne nagyobb figyelmet szentelni ennek kérdésnek, mert ami elvész, az nagyon nehezen vagy már soha nem kerül vissza.

Egyházközségi, -köri, sőt egyetemes egyházi életünkben is lelkiismeretes munkát, több odafigyelést kell elvárunk magunktól – mindannyiunknak. Ezt a tördés és felelősségteljes buzgóságot áldja meg gondviselő Istenünk!

Az innenső...

folytatás a 9. oldalról

nyatló falvakban vannak.” Tisztázzuk tehát, hogy az amerikai partnerekben felmerülő kételyek nem az *összes* erdélyi unitárius gyülekezetre vonatkoznak, és távolról sem az erdélyi unitarizmus életképtelenségére utalnak!

Lényegileg az történhetett, hogy a minket meglátogató amerikai barátaink kicsi, előregedő és lassan kihaló falvainkkal is megismerkedhettek. Ennek alapján megkérdőjelezni az erdélyi unitarizmusnak az életképességét: túláltalánosítás volna. Közben tudjuk – és elvileg ők is tudhatnák –, hogy egy igen bonyolult társadalmi jelenség tüneteiről van szó. Nem egy tegnap elkezdődött és ma folytatódó jelenségről, hanem egy jó 30–40 éve zajló folyamatéról: az urbanizációéról. Még a kommunista diktatúra idején indították el ezt a folyamatot, amelynek során szétzilálódott a mezőgazdaság, az ifjúságnak (a munkaerőnek) a városokba való beáradása révén igen sok falu kiöregedett, elnéptelenedett, és most már bizony nem egy ilyen helyen valóban a megszűnés fenyegeti a magyar falvakat – húsz-huszonöt év akár végzetes is lehet e tekintetben.

Ez még nem jogosít fel arra, hogy az erdélyi unitarizmusnak az életképtelenségéről értekezzen. Mint tagadhatatlan tényről kell szembenézni viszont azazal, hogyha egy falu magyar lakossága kiöregszik, majd kihal, akkor szükségszerűen az unitárius gyülekezet is kihal. És ugyanúgy elenyészik a magyar reformá-

tus, a magyar katolikus gyülekezet is. Ez bizony súlyos és összmagyar aggodalom!

Nekünk itt mindenekelőtt az „áldásnépesség” kérdése a legnagyobb gondunk: a gyermekvállalásé, a népszaporulaté, amely bizony nagyon alacsony. Ha a egyes házasságok jelentik azt az *egyik* sebet, amelyből bőségesen vérzünk, akkor az elégtelen szaporulat a *másik* seb. A *harmadik* pedig az elvándorlás. Ha a két utóbbi népszámlálás között (1992, 2002) a romániai magyarság mintegy kétszáz ezer lelket veszített, akkor elképzelhető (de *csak* elképzelhető!), hogy ez a folyamat előbb-utóbb végzetes lehet a számunkra. Én azonban személy szerint úgy látom, hogyha Románia komolyan gondolja a felzárkózást az európai átlagszinthez, akkor a falvakban is előbb-utóbb történnie kell valaminek, valamely alapvető változásnak. Ami lassíthatja, megállíthatja, esetleg visszajára fordíthatja ezt a folyamatot, amely – ne feledjük! – a kommunista diktatúra utolsó évtizedeiben a tudatos falurombolásban csúcspontot ért el, és átkos hatásait a mai napig sem sikerült kiküszöbölni.

Éltető Lajos a maga általánosítása rendjén, úgy látszik, nem figyelte eléggé arra, hogy vannak virágzó vidéki gyülekezeteink is. *Sok* olyan falu van, ahol tevékeny, építkező, gyarapodó és reménykedő unitárius élet zajlik! Erdélyi városainkban pedig új templomokat építő, 2–3 gyülekezetet fenntartó, nem egy esetben pezsgő ifjúsági (ODFIE) és nőszövetségi (UNOSZ) tevékenységet is működtető munka folyik, amelyekről csak elismeréssel lehet szólni.

De arról sem hallgathatok, hogy történelmünk során nem egyszer voltunk mi már olyan nehéz, sorsüldözött helyzetben, amikor ésszerű következtetés szerint csak a pusztulásunk következhetett volna, amint sokan meg is jósták a magyar nyelvnek és a magyarságnak „közeli végét” (J. G. Herder már több mint kétszáz éve!), az egyházéról nem is beszélve. És túléljük. Sőt: megmaradtunk – *önmagunk*. Épp most kezdenék jajongani arról, mennyire életképtelenek vagyunk? Most, amikor új lehetőségeket kínál az amúgy még igen kezdetleges romániai demokrácia? Épp most, amikor – csak az utóbbi 15 évben! – nagymértékben megújult, fiatal lelkészekkel telítődött a lelkészi kar? (62:56 arányban, az 1989 után végzett fiatalok javára!) Túlnyomó többségük becsülettel vállalja a közösségteremtés és -építés, a népszolgálat ügyét; nagyszerű munkát végeznek. Olyan ügyes, tehetséges, jó szándékú fiatal lelkészeink vannak, hogy sokukat – gondolkodás nélkül – elfogadnám saját gyermekemnek is. Ezekről szólva mondjam, hogy életképtelen az erdélyi unitarizmus?

Nehézségeink és gondjaink természetesen vannak. Megkérdéshetem azt is: mikor nem voltak? De építkezni kell, nem siránkozni! „Dolgoznunk kell, ha élni akarunk.” Ezenfelül én azt is hiszem, hogy nem csak a mi erőfeszítéseinken múlik minden. „A történelem orgonáján Isten játszik.” Mi reménnyel élünk és bizalommal, éppen azért, mert erdélyi magyar unitáriusként is keresztény hívők vagyunk.

A kilyéni unitárius egyházközség életéből

Nagypénteken, március 25-én Kovács István lelkész szervezésében egyházunk dalárdája révén is életre kelt a 800 éves kilyéni templom. A tiszteletes úr áhítata után Benkő Enikő karnagy vezényletével előadtuk Jézus kinszenvedésének történetét, a Passiót, Péterffy Gyula zenetanár átdolgozásában.

Felémelő volt dr. Albert Éva és leánya, dr. Albert Nagy Éva köszöntése, az édesapára, illetve a nagyapára való emlékezés, aki e szövekről szóló több mint 100 évvel ezelőtt a kis kilyéni gyülekezethez. Pázsint Mihály lelkész 1892 és 1893 között volt beszolgáló lelkész, valamint vallástanár a Székely Mikó Kollégiumban.

1894 és 1938 között József Lajos (1871–1938) esperes-lelkész prédikált itt, aki 1905-ben Szentgyörgyre költözött. 1910-ben az egyházkör esperese lett, majd tiszteletbeli esperességgel tüntették ki, aki városunk igen tisztelt, ünnepünkön szintén jelen levő személyisége, József Álmos tanár úr nagyapja. József Lajos esperessége alatt, 1927 március utolsó vasárnapján szentelték fel a sepsiszentgyörgyi imaházat Varga Béla teológiai tanár jelenlétében.

1938-tól a sepsiszentgyörgyi anyaegyházközség és a kilyéni leányegyházközség lelkésze dr. Kovács Lajos volt, 1943 tavaszáig, teológiai tanárrá való kinevezéséig.

1943. július 26-én Ürmössy Gyula fiattalvi lelkészt nevezték ki (1943. augusztus 8-án volt díszbeiktatása), aki több mint 20 évig volt esperes, 1972-től a kolozsvári Egyházi Központ nyugdíjpénztárának könyvelője és – nyugdíjazásáig – Írisz-telepi lelkész. A további lelkészek: Török Áron 1972 és 1991 között, majd Kovács István.

A lelkes kilyéni unitárius egyháztagok, valamint gondnokuk, Füzi Imre és felesége szívélyesen megvendégelték a számos jelenlevőt és a kórus tagjait, együtt örvendve a csodának, hogy van élet a kilyéni leányegyházközségben.

Tizenöt évi restaurálás után adták át a felújított műemléktemplomot egyházunknak. A többségünknek ismeretlen templomot ez alkalommal vettük „birtokba”. A hiteles történet megismerése érdekében ez év elején egyházunk nőszövetsége Kónya Ádám nyugalmazott múzeumigazgatót, „Háromszék polihistorát” kérte fel, ő pedig diaposzítívok segítségével idézte a múltat. Meggyőződése szerint az enyészetből visszahívott templom jelentőségével, értékével, történelmével rövid időn belül vetekedni fog a Szent Imre hercegnek szentelt gelencei templommal.

Ferenczi Mária-Magdolna

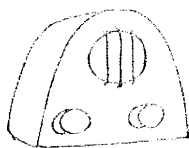

Fenntartható vidékfejlesztés

Hagyományos gazdálkodás az EU-csatlakozás küszöbén

Az Európai Unió agrár- és vidékfejlesztési támogatási rendszerével történelmi kihívást jelent a kelet-európai csatlakozó országok hagyományos gazdálkodása számára. Eltűnik-e az önfenntartó gazdálkodás? Mi lesz a vidékkel a parasztgazdaságok nélkül? Ki fogja a tájat és a környezetet művelni? Van-e esély a túlélésre és az átalakulásra? A Project Harvest Hope, az Aratás Reménysége Honorodért Alapítvány, az Erdélyi Unitárius Egyház, valamint a Sapientia – Erdélyi Magyar Tudományegyetem Gazdasági és Humántudományi Karának közös szervezésében műhelymunkára kerül sor május 9-e és 11-e között Sepsiszentgyörgyön, a Keresztyén Ifjúsági és Konferenciaközpontban. Az esemény védnöke dr. Szabó Árpád unitárius püspök.

A műhelymunka célja lehetőséget teremteni az egyházi indíttatású vidékfejlesztési projektek irányítóinak és résztvevőinek arra, hogy eszmecsere folytassanak egymással a mezőgazdaság fejlesztési politikájáról az Európai Unió

Unitárius rádióműsorok

Credo – a megtartó hit műsora.

Szerkeszti: Solymosi Zsolt
Agnus Rádió, kéthetente, csütörtökön
7.30-kor
május 5., 19., június 2., 16.

Istentiszteletek közvetítése a kolozsvári gyülekezetekből

Agnus Rádió, kéthavonta, vasárnap
12.30-kor.
május 8.

Meditáció – az elmélkedés műsora.

Szerkeszti: Solymosi Zsolt
Kolozsvári Rádió,
909 m és 1593 m középhullámon,
valamint a 95,6 MHz-es
ultrarövid-hullámon,
szerdai napokon, 9.00.
május 4., június 8.

Rádió-istentisztelet

Kolozsvári Rádió, alkalomszerűen,
vasárnapokon.
május 22., június 26.

Tavaszi virágcsokor

unitárius gyermekműsor havonta
kétszer. Szerkesztik: Kovács Mária,
Rácz Norbert, Koncz László
Kolozsvári Rádió,
szombaton reggel 9.15–9.30 között
április 30., május 14., 28., június 11., 25.

Unitárius félóra

a székelyudvarhelyi Prima Rádióban,
a 87,9 MHz-en, illetve interneten
a www.prima-radio.ro címen.
Szerkesztik: Újvárosi Katalin
és Demeter Sándor Lóránd.
minden vasárnap reggel 8.30-kor.

csatlakozás fényében. A résztvevők olyan kérdéseket vitatnak majd meg, mint a nagyüzemi szinten művelt gazdálkodás hatásai a falvak lakosságára, ökológiai és emberi erőforrásokat érintő következmények. A résztvevők száma korlátozott, ezért a szervezők arra kérik az érdeklődőket, vegyék fel a kapcsolatot Kelemen

Levente oklándi unitárius lelkésszel, a következő címek valamelyikén:

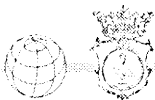
537225 Oklánd (Ocland),

Hargita megye

Telefonszámok: +40266-224022,

Mobil: +40788-342797, +40744-597643

E-mail: kelemens@zappmobile.ro

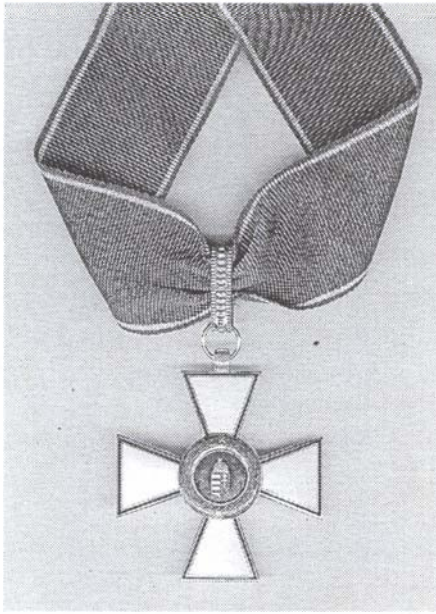
Egyházunk legfőbb végrehajtó testülete, az Egyházi Képviselő Tanács április 1-jén tartotta I. évnegyedi rendes ülését Kolozsváron. Előtte való napon a tanács munkáját szakmailag segítő állandó bizottságok ülésére került sor: a Püspöki Szék, a Misszió Bizottság, a Valláserkölcsei Nevelési Bizottság és a Pénzügyi Bizottság napirendjén a Tanács által véleményezésre kiadott ügyek szerepelnek.

A nagy-britanniai Unitárius és Szabadelvű Egyház április 6-a és 10-e között szervezte meg ez évi rendes közgyűlését Chesterben. Egyházunk üdvözlét az angol hittestvéreknek Czire Szabolcs teológiai tanár tolmácsolta, aki egy félévet ösztöndíjasként töltött az oxfordi és a manchesteri unitárius teológiai intézetekben.

Az erdélyi és észak-amerikai Testvéregyházközi Tanácsok együttes ülésére immár harmadik alkalommal kerül sor Kolozsváron, április 28–29-én. Az erdélyi és észak-amerikai unitárius és unitárius univerzalista egyházközösségek közötti testvérkapcsolatok segítésére hivatott testületek megbeszélésének törzsét az utaztatási program továbbfejlesztésének kérdései, a testvérkapcsolatok anyagi vonatkozásainak felmérésére létrehívott Gazdasági Igazságosság és Méltányosság kutatás eredményei, valamint az erdélyi vidékfejlesztés módozatai alkotják.

A hollandiai Remonstráns Egyház meghívására április 18-a és 25-e között tizenöt erdélyi unitárius egyházi vezető: főtisztviselő, teológiai tanár és lelkész vesz részt azon a teológiai konferencián, amely a remonstráns és az unitárius teológia sajátosságainak megosztását és párhuzamba állítását tűzte ki célul. A munkálatokra Hollandia-szerte a történelmi remonstráns egyházközösségekben kerül sor. E konferencia az első nagyobb állomása annak az átfogó közeledési programnak, amely a hollandiai és erdélyi szabadelvű keresztyén – remonstráns és unitárius – egyházak testvérkapcsolati rendszerét hivatott kiépíteni.

Az Amerikai Egyesült Államokban idén országsszerte megemlékeznek az 1965. évi civil jogokért való harcra. Az amerikai unitárius közösség három vezetőjét veszítette el e küzdelmekben: James Reeb lelkész, Jimmie Lee Jackson emberjogi harcost és Viola Liuzzo egyházközi elöljárót. Mindhármukat az Alabama állambeli tüntetések során lőtték le a hatóság emberei. Az észak-amerikai Unitárius Univerzalista Egyház az ő áldozatuknak is emléket kíván állítani azzal az új programmal, amelyet idén indít el egyházközösségeiben; a program célja az unitárius egyháztagok öntudatosítása az elnyomás és erőszak elleni fellépésre, valamint a társadalmi igazságosság megvalósításában való részvételle.

*Március 15-én Budapesten
Mádl Ferenc
magyar köztársasági elnök
az erdélyi magyar unitárius
közösség hitéletének
és nemzeti önazonosságának
sokoldalú fejlesztése
és megerősítése érdekében
végzett kiemelkedő munkássága
elismeréseként*
**a Magyar Köztársaság
Érdemrend Középkeresztje**
*kitüntetését adományozta
dr. Szabó Árpád
püspöknek.*

nők világa

Nőszövetségeink életéből

Mi történik Korondon?

Szóltak a harangok, teltek a percek, órák és napok, aztán 2005-öt írtunk. A hosszú téli estéken egyre többen gyűltünk össze (hetente 2 alkalommal), ami mindinkább biztatóbb jel volt a soron következő eseményekre.

Aztán a böjti hiterősítő istentiszteleteken az igehirdető vendéglelkészeket kis alkalomhoz illő műsorral köszöntöttük. Nagy megtiszteltetésben volt részünk, hiszen a Nyárad mentéről a jobbágyfalvi lelkész szeretettel meghívott minket, hogy az ők templomukban is együtt imádkozzunk és énekeljünk! A meghívást elfogadtuk, a tavasz folyamán április 10-én ott leszünk! Erre külön nagy gonddal és szeretettel készülünk.

A Világimanapot március 4-én a mi kedves templomunkban tartottuk, együtt a korondi római katolikus asszonyokkal. Együtt imádkoztunk most már 8-ik alkalommal. A hideg, téli este ellenére szép számban (kb. 350 személy) gyűltünk össze közös imára. A 146-os énekünkkel és Farkas Margit énekvezérünk köszöntésével nyitottuk meg az imapot, majd Ambros Judit tanárnő olvasta fel a lengyel nők által összeállított liturgia lényegét és

annak mottóját: „Ti vagytok a világ világgossága!” Hálózati hiba folytán sok-sok gyertyaláng mellett folytattuk imáinkat, és lettünk fény a sötétségben! Közös imádságaink végén újból együtt énekeltük a szokásos „A szeretet tüze” című dalt. Idén – ráadásnak – vendégeink tiszteletére elénekeltük a már 20 éves kórusunk évfordulójára szerkesztett kedvenc énekünket. E szép estét agapéval zártuk: finom foszlós kaláccsal és forró gyümölcseléssel kínáltuk a népes asszony-gyülekezettel. Imanapi perselypénzünket 1 500 000 lej értékben március 13-án átadtuk a Lókodi Öregotthon megsegítésére.

Lókodba szokásunkhoz híven feketevasárnapon, kora délután indultunk, 6 autóval, összesen 36 személy. Kis műsorral, személyre szóló édességsomagokkal, kerámiatárgyakkal és élelemmel érkezünk. A helyi lelkész áhítatát hallgattuk, közösen imádkoztunk. Farkas László tiszteletes úr elmondta, hogy kis műsorunkkal szeretnők kifejezni ragaszkodásunkat, és szeretnők egy kis időre legalább felvidítani a mindennapok egyhangúságát, szomorúságát. Kovács Sanyi bácsi köszöntő verseivel hálálkodott nekünk, a lakók nevében mondott köszönetet, majd gyermekeinket megörvendeztetve – őket

is bevonva – előadott egy mókás éneket. Lélekben gazdagodva Istennek adtunk hálát ezért a napért!

Mindannyiunknak kellemes ünnepszentelést kívánva váltunk el egymástól, hogy majd ki-kí otthonában, szerettei körében meglepődve fejezhesse ki háláját Istennek. (Lőrincz Márta)

Összefogás Medeséren

A hála és szeretet érzésével mondok köszönetet Medesér minden egyes lakójának, hogy az összefogás régi hagyományát most sem hagyta az emlékek homályába merülni.

Azon a gyönyörű márciusi ünnepi istentiszteleten Bálint Imre helybeli lelkész beszélt „A nők és a márciusi ifjak jelentőségéről”. Utána Boda Csilla siménfalvi tanárnő – Bíró József nyugalmazott lelkész leánya – gyönyörű, szívhez szóló előadását hallgattuk meg a múlt és „nagyanyaink” körében telt gyermekkorunkra emlékezve. Következett a nőszövetségi tagok kórusa. Azután az I-IV. osztályos tanulók előadásával a vallásórán tanult imák, versek, magyar és angol énekekből alkotott műsor tett mindent még színesebbé.

A kultúrotthon padjai megteltek érdeklődőkkel, helybeliekkel és hazalátogató vendégekkel. Nem csoda: az előző héten még két, vállalkozó lelkületű katolikus nőtársunk is bekopogtatott a családokhoz, és szeretettel, kedvességgel minden-

kit meghívott. A kétszeres infarktusos és félig béna idős asszony is ott volt – botjára és szomszédjára támaszkodva. Persze református asszonyok is beszálltak a szervezésbe és tortasütésbe.

Mert az okos asszony tudja, hogy összetartásban van az erő, ezért tömörül szövetségekbe, gazdakörökbe, kórusba. Tudja, hogy sok kicsi erőből lesz a nagy erő, hiszen a folyók is sok csepp vízből nőttek olyan hatalmasra, ezért ki-ki elviszi a maga tapasztalatát és anyagi segítségét mindenhová, ahol magyar testvéreinek hasznára lehet, vagy ahol tanulhat valamit tőlük. Tudja, hogy a tudásban és összetartásban van a haladás, nekünk pedig haladnunk kell, különben elpusztulunk. Ezért kész áldozni templomra, paplakra, kultúrotthonra, iskolára. Ezt tették a medeséri hívek is, hogy a szeretetvendégség sikeres és eredményes legyen. Az időre már hat hatalmas tortával, bőséggig elég főtt kukoricával és rengeteg tomlóval bővült a felhozatal, s a tombolajegyek árusítása is számottevő eredményt adott.

Ezek után érthető, hogy a nőszövetség keze nyoma egyre inkább látható mindenben: a papilak javításához való hozzájárulás után a templom belső díszítésével folytattuk, majd a kultúrotthon belsejét tettük alkalmassá ünnepélyek megtartására, és asztalozási edénykészletét újítottuk fel. Ennek az évnek a folyamán továbbra is hasonló módon szeretnénk hozzájárulni mindenhez, ami egyházunk és közösségünk jövőjét szolgálja.

Ez az összefogás azt üzeni nekünk, hogy a szeretet soha el nem fogy, és mindig lesznek nemes lelkű, áldozatkész asszonyok, akik erről bizonyosságot tesznek itt e földi életben. (Bálint Mária)

Nők világinapja Sinfalván

Március 4-én 24-en gyűltünk össze a nők világinapja alkalmából a tanácsteremben. Lengyelország bemutatása után gyertyafényes, meghitt hangulatban elénekeltük a 23. egyházi énekünket. Ezt követően olvastuk fel az imádságokat, az erre vonatkozó bibliai részt. A közös Mí Atyánk és a csendes ima az egymáshoz tartozást erősítették bennünk.

Összeállításunk folytatásaként 1995. március 4-ére, a sinfalvi nőszövetség megalakulására emlékeztünk. Áttekintettük tíz évi munkánkat megemlítve a fontosabb tevékenységeket: hagyományos szeretetvendégségek (minden évben ket-tő), színjátszó csoport, népi együttes, kórusok fogadása, magyarországi testvérfalunk, Jászboldogháza és az amerikai testvéregyházunk, Morristown képviselőinek fogadása; kézimunkakör működése,

közmunka a tanácsteremben és a templom belső javítása után; terménygyűjtés a Lókodi Öregotthon és a teológiai étkezdé részére. 1996-tól minden évben képviseltettük magunkat az UNOSZ-konferenciákon, kisebb-nagyobb létszámmal. Legtöbben Magyarorszáron (11 személy), Torockón (8), Vargyason (7) voltunk. A körüli nőszövetségi találkozókra is részt vettünk. Nagyon örvendetes, hogy nőtestvéreink egész évben élő virággal díszítik templomunkat.

A sütemény és kávé fogyasztása közben a kötetlen beszélgetést versek felolvasásával fűszereztük. Összeállításunkat egyházi énekkel zártuk. A záró áldást megtanultuk énekelni, így ezzel is gazdagodva egy kis lángot vihettünk haza, otthonainkba.

Isten áldása legyen a közösségért, megmaradásunkért munkálkodók életén! (Pálfi Ildikó)

Lélekápoló március

„Még boldogabbak azok, akik hallgatják az Isten beszédét és megtartják.” Ez a bibliai idézet érvényesült egész hónap folyamán a székelyudvarhelyi belvárosi unitárius nőszövetség összeállításain. A böjti időszakban szervezett alkalmaink minden résztvevőnek lehetőséget biztosítottak a lelki elmélyülésre és kellő felkészülésre a húsvéti ünnepekre.

Március 4-én nagy számban vettünk részt a nők világinapján, és bekapcsolódtunk annak sikeres megrendezésébe. Ebben az évben is az ökumené jegyében zajlott le ez a szép egyházi ünnepség a belvárosi református templomban. Közös imáink és énekeink, az együttlét további erőt adott hitünk megélésére.

Március 6-án a mi egyházközösségünk szervezett – második alkalommal – szere-

tetvendégséget, amelyen ismét érvényesült az ökumenizmus szelleme. Az összeállítás elvezet Demeter Sándor lelkész áhítatának gondolataival vette kezdetét. Tartalmas összeállításunkat nagyszámú közönség hallgatta végig. Meghívott előadó-vendégeink voltak Lőrincz György író, dr. Gyöngyössi János nyugalmazott orvos. Mindketten nagy örömmel és szeretettel tettek eleget meghívásunknak, és szellemi, szakmai tudásukkal gyarapították ismereteinket. Kedei Mózes esperes méltató szavai után az író saját könyvét mutatta be és dedikálta a jelenlevőknek. A *Pusztulás* című könyv nagyon aktuális kérdéseket és helyzeteket ír le unitárius közösségünk életéből. Vendégségünk másik előadója, dr. Gyöngyössi János az egészséges táplálkozásról tartott érdekes előadást, és ezt követte egy kis kóstoló nyers zöldségekből. A szeretetvendégség jó hangulatban, baráti beszélgetéssel zárult.

Március 10-én a Napsugár napközi otthon hagyományörző csoportja kedves műsorral köszöntötte a nőszövetség tagjait és a szülőket a nők napja alkalmából. A gyermekjátékok és néptánc megnyerte a közönség tetszését, hálából csokoládéval kedveskedtek a kis előadóknak.

A húsvétig terjedő időszak további tevékenységei a következők voltak:

- március 15-én részvétel az istentiszteleten és az ünnepségen
- a március 17-i összeállítás helyettesítő ünnepség, gyimesi tojásfestés
- március 21-étől bűnbánó istentiszteleteken való részvétel
- március 27-e: húsvéti istentisztelet úrvacsoraosztással.

Mindezeket az alkalmakon a nőszövetség tagjai nagy számban vettek részt. Jó alkalmak ezek, hogy hitben gyarapodjunk, közösségünk pedig tovább erősödjön. (Blénessy Jolán)

Minden ügynek megvannak a közkeletű, a csendben odaadással, alázattal munkálkodó, tisztséget nem viselő, becsületes kisemberek, akikre mindig lehet számítani. Róluk ritkán esik szó, pedig megérdemlik, hogy olykor róluk is megemlékezzenek. Alább egy ilyen „közkeletű”, az úrmői Csutka Máriáról emlékezünk meg.

Csutka Mária emlékére

„Nagy az ő dicsősége a te segítséged által, fényt és méltóságot adott reája” (Zsolt 21,6)

Öreges kezét, ha fáradtan is, imára kulcsolta, hogy ereje legyen dolgozni nemcsak magáért, hanem a közösségért is. Mosolya melegséget, derűt, fényt szórt a nőszövetség találkozóira. Haja csillogott, mint tiszta téli időben a fehér hó a nap sugarában.

A szomorú halálhír 2001. április 1-jén érkezett. Megszóltak a harangok: a 72 éves Máriszó néni elbúcsúzott a nőszövetségtől, amelynek megalakulásán, 1994-ben, elsőként volt ott, lényével és szorgos kezével. A helyi nőszövetség „alapkőve” volt.

folytatás a 14. oldalon

Adorjáni Gyöngyvér

Csutka Mária...

folytatás a 13. oldalról

Szeretetvendégségek szervezésére vagy a török búza-héjálásra elsőként jelentkezett. Laskagyúrásnál, -készítésnél segédkezett. A konferencia fogadásakor, 1998-ban takarítást is vállalt, hogy vendégeinket tiszta szobával fogadhassuk. Nőszövetségi konferenciákon többször is

részt vett, és boldogan mesélte asszonytársainak élményeit, tapasztalatait.

Emlékszem az utolsó találkozásra a kórházban. Nagybeteg volt már. Amikor meglátott, csillogott a szeme – reménysugarai voltak a meggyógyulásnak; és halk, fáradt hangon mondta: „Istenem, köszönöm a látogatást”.

Négy éve már, hogy elváltunk Máris-kó nénitől. Mindenki így szólította, így em-

legetjük most is. Halottainkat eltemetni, ugyebár, mindannyiunknak szenvedés. Sok fáradhatatlan munka után egy szék üresen maradt a nőszövetségi összejöveteleken.

„De nem voltál velem... s az arcokon hiába simult ma minden redő,
a dombokon szürke ködruhában állt
s komoran hallgatott a temető.”

Isten adjon neki csendes pihenést!

ifjúsági oldal

Egy név: Peregrinus

Csodálatos dolgokra képes egy jól összetartó csapat, egy olyan együttes, melynek tagjai közös célt tűztek ki... Talán valamilyen ehhez hasonló indíték kötötte össze a János Zsigmond Unitárius Kollégium hat diákját, és hangolt össze hegedűt, gitárt, furulyát és egy csörgődobot.

A *Peregrinus* együttesről, azaz a „vándorokról” van szó. Kezdetben a közös éneklés, zenélés ízeit kóstolgatták, feldolgozták az ODFIE-*Daloskönyv* néhány dalát, írtak szöveget a különböző hangszereknek. Most már verset, illetve saját

költésű szövegeket zenésítenek meg. Természetesen hosszú és kanyargós út vezetett el a jelenhez. Sok elszakadt hegedű- és gitárhúr, rengeteg türelmet, munkát, próbálkozást, sok hangolást, izgalmat jelentett ez az időszak. Mindez viszont egy nagyon különleges hangzást eredményezett, zenéjük reneszánszos, melankolikus, fájdalmas, mesei, szerelmes, vándorló akkordokat tartalmaz.

A tavalyi év márciusában született első számuk. A Szent Anna-tó legendája első részének feldolgozása az *Úgy fáj*. Előbb Kolozsvárra, majd környékére is becsempeszték zenéjüket, sőt még a Zsil völgyébe is eljutottak. Különböző ünnepek, rendezvények keretén belül zenéltek. Ma már önálló koncerteket is tartanak. Még Hobót is megajándékozhatták egy dallal...

Egy kerek év kitartó munkája után tizenhárom dal saját szerzeményük, saját szöveggel, dallammal, sajátos hangzással. Az elmúlt hónapban hosszú, stúdióban eltöltött délutánok után elkészült az együttes CD-lemeze. *Csak úgy dúlt a munkakedv* – mondták. Elárulták azt is, hogy az a környezet, munkaritmus és stílus – ami mindenekelőtt türelmes, vidám és kitartó együttműködést igényelt – kiváló alkalom volt arra, hogy rájöjjenek, mennyire fontos számukra mindaz, amit ez a csapat jelent. Felismerték, hogy a hangjegyekkel varázsolni lehet, hogy a zenével bárki értésére tudják adni azt, amit gondolnak, éreznek, hogy még akkor is, ha nehéz a kezdés, ezt folytatni, csiszolni, megénekelni kell.

Megnyugtató érzés tudni és szinte bizonygatni azt, hogy miközben azt tartják rólunk, az ifjúságról, hogy nem szomjazzuk az értéket, íme: itt van néhány fiatal – és természetesen nemcsak ők –, akik ízlelgetik a zene világát, és megosztják ezt másokkal is. Dalaikat fogadják szeretettel!

Fülöp Júlia

Unitárius egyetemista kör Brassóban?

A valahová tartozás igénye bizonyára minden újdonsült egyetemistában megfogalmazódik, amikor választott egyetemi városába idegenként betoppan. Ennek az igénynek felismerése hívta életre az ODFIE égisze alatt az unitárius egyetemista kört előbb Kolozsváron, majd Marosvásárhelyen és Brassóban is.

A Brassói Unitárius Egyetemista Kör (BUEK) tavaly novemberben kezdte el tevékenységét. Bemutató rendezvényként a szervezők saját előadásban gitárestet tartottak egy leginkább magyar fiatalok látogatta szórakozóhelyen. A gitáresten fellépett a *Fűszál* együttes vezetője, Lakatos Sándor is. A helyi ma-

gyar adás szerkesztői rövid felvételt készítettek az eseményről.

Máthé Sándor és Szász Ferenc unitárius lelkészek a szellemi támogatás mellett termet biztosítottak a lelkészi hivatalban, így az egyetemisták a gitárestet követő héten itt tarthatták meg találkozójukat. A félévi programot a jelenlevők közösen alakították ki. A szervezők azt tartották szem előtt, hogy a téma minél nagyobb teret engedjen az ismerkedésnek, az új kapcsolatok kialakításának, vagyis hogy a résztvevők minél jobban megismerjék egymást. A második találkozón filmet

néztek, majd megvitatták a látottakat. A vita jó témának bizonyult, a következő héten a fiatalok két csoportot alkotva próbálták meggyőzni egymást, boldogít-e vagy sem a pénz. Közkívánatra egy irodalmi estet is beiktattak a programba. Bokor Katalin, az Áprily Lajos Főgimnázium magyar nyelv és irodalom szakos tanárnője François Villon, a középkor egyik legkiemelkedőbb költőjének életművéről tartott előadást. A téli ünnepek küszöbén Márk Attila daltulajdonos és énekmondó volt az egyetemista kör meghívottja, aki saját megzenésített verseiből álló karácsonyi összeállítással teremtette meg az

ünnepi hangulatot. Közben minden résztvevő elmondta, mit jelent számára ez az ünnep, valamint arra próbáltak választ találni, mi fontosabb a jelenkor emberének: az ünnep karácsonyfával, ajándékokkal és finomságokkal díszített csomagolása, vagy a vallásos értelemben vett ajándék.

A téli vakáció alatt a brassói egyetemista kör tevékenysége szünetelt. Közben megjelent a *Civil Brassó 2005* című – a város civil szféráját feltérképező – katalógus, amelyben bemutatkozott a BUEK is.

Ebben a félévben még nem sikerült a kört újraindítani. A téli szünet, majd a

vizsgaidőszak és az utána következő vakáció elteltével nemcsak az egyetemisták, hanem a szervezők is nehezebben találják meg a BUEK tevékenységéhez visszavezető utat. Ám a munka nem maradt abba, az új program már elkészült. A környező hegyekben tett kirándulás bizonyára újból fellendíti majd az egyetemista kör működését. A tervek szerint lesz hangszerbemutató, napjaink irodalmi irányzatairól szóló előadás és emlékműlátogatás is a Brassói Unitárius Egyetemista Kör keretében.

Kertész Melinda

Kedves Felfedezők!

Szeretettel köszöntelek mindannyiótokat! Hála Istennek a vetélkedősorozatunkba beszállók lelkes csapata – nagy örömminkre – egyre bővül. Üdvözljük az új tagokat. A játékszabályokat már ismeritek, így azokat most nem részletezem. Legyetek kitartóak továbbra is, és bátorítsatok másokat is.

Vár a nyár, a táborok és egyéb kedves ajándék – már aki megérdemli. Reméljük, hogy minél többen részesültek belőlük. Mivel eddig jónéhányan kiálltatók a próbákat, egy megjelentést tartogatunk számotokra. **Ha valamelyik felfedező újabb játékkal gyarapítja a versenyzők számát, külön jutalompontban részesül.** Talán épp ez dönti el majd a végső helyezést.

Kedves Új Játékos! Kérlek, nevezd meg egy papírlapon és tedd a válaszod mellé, ki vont be Téged a felfedezők közé, hogy barátodnak köszönésként pontszámot szerezhess.

Kívánunk mindannyiótoknak Istentől áldást, szeretettel

Fekete Levente

Postai cím: 527005 Aita Mare Str. Főút 349.

Jud. Covasna

Kedves Felfedező Barátaink! Nagy örömmel köszöntjük a frissen bekapcsolódó versenyzőket. Sok sikert!

Némelyik településünkre késve érkezett meg az *Unitárius Közlöny* múlt száma. A terjesztésből adódó késedelem miatt elnézésekét kérjük. Dolgozatok szorgalmasan továbbra is! Várjuk válaszaitokat szeretettel. Jó munkát kívánunk!

Az V. forduló helyes válaszait következő lapszámunkban közöljük.

VI. forduló

Tükör

Írd le legfeljebb fél füzetlapnyi terjedelemben: számodra miért fontos egyházad – egyházközösséged? **10 pont**

Forgószél

1. Hány éves a kilyéni unitárius templom? **5 pont**
.....
2. Mi az ónpestis? **5 pont**
.....
.....
3. a) Mi az a három „seb”, amelyekből az erdélyi magyarság „vérzik”? **5 pont**
.....
.....
.....
- b) Ki jósolta meg – Istennek hála érte: tévesen! – a magyarság eltűnését több mint két évszázada? **5 pont**
.....

Lapszámunk szerzői: Adorjáni Gyöngyvér ny. postatisztviselő, tiszteletes asszony (Ürmös), Bálint Mária énekesz (Medesér), Blénessy Jolán óvónő (Székelyudvarhely), Ferenczi Mária-Magdolna agrármérnök (Sepsiszentgyörgy), Fülöp Júlia diák (Alsófelsőszentmihály-Kolozsvár), J. Orbán Erika, helyettes körházelkész (Kolozsvár), Kertész Melinda a www.brasso.ro újságírója (Brassó), Lázár Levente lelkész (Csokfalva/Szováta), Lőrincz Márta iskolai titkárnő (Korond), Pálfi Ildikó énekesz (Sintalva), Székely Kinga Réka lelkész (Homoródszentpéter), Török Elek lelkész (Nyárádgálfalva)

Tájszavak totója

Kriza János *Tájszótár*ából írtunk ki néhány szót. Válassza ki a helyesnek vélt meghatározásokat, és írja be kódját (1, 2 vagy x) az alább közölt, kivágható szelvényre!

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	+1.

- ágytörő** = 1. nagytestű ember gúnyneve, 2. sokat betegeskedő ember neve, x. lakodalom másnapján tett látogatás a vőlegénynél.
- borshímes** = 1. szőttes-féle, 2. kerti virág, x. borsmentával ízesített likőr.
- csucsorka** = 1. gyermekek csúszkáló helye, 2. szemölcs az ajakon, x. korszón kihegyesedő rész.
- füveny** = 1. fű régiesen, 2. homok, x. kaszállóval borított domboldal.
- gebbencs** = 1. lusta, lomha ember, 2. szegényemberek levese, x. béna ember.
- havadi** = 1. hegyi ember, 2. nárcisz, x. télies időjárás.
- iszkola** = 1. iskola, a gyerekek nyelvén, 2. bükkfzszindely, x. gyerekek közös játéka.
- kocogány** = 1. derékig érő posztókabát, 2. kopjaszerű fegyver, x. lassan járó ló.
- lapótya** = 1. laskanyújtó deszka, 2. vastag palacsinta, x. bolond ember.
- sikattyú** = 1. a szövőszék része, 2. mocsári madár, x. korcsolya.
- tót-lant** = 1. kolomp a birkák nyakán, 2. régi hangszer, x. sütőlapát.
- üvecs** = 1. kocsmai mértékegység, 2. kis üvegcsé, x. kétéves fekete bárány.
- villánc** = 1. kis villa, 2. gyertya, x. éjszakai őrtűz.
- +1. **zsitár** = 1. a vakondok népi neve, 2. határpásztor, x. kisbíró.

Népi bölcsességek

Vízszintes: 1. Magyar szólás. 13. Meggondolt. 14. Hacsaturján személyneve. 15. Férfinév. 17. Száguld. 19. A lábfej része. 20. Belga folyó. 21. Dísz. 22. Áraszt. 24. Undorodik valamitől. 26. Ruanda fővárosa. 30. Meleg évszakban szabadságát töltő. 31. Hamis. 32. Eleven. 33. Franciaországi nagyváros. 34. Kemény fém. 35. Arcszín. 36. Saját tévedésére rájön. 40. Hajtás. 44. Kis gömbökből álló üledékes kőzet, ikrakő. 46. Ebbe az irányba. 47. Gyerekolvasmány.

Függőleges: 2. Nagy termetű. 3. Denevér. 4. Bróm vegyjele. 5. Hím állatot ivartalanító. 6. Hamis indok. 7. Magyar – ukrán határállomás. 8. Mart két széle! 9. Elektromos töltéssel rendelkező atom. 10. Természetes. 11. Trombitahang. 12. Megfelelő. 13. Magyar közmondás. 16. Strázsa. 18. Mesebeli öreg néni. 23. Kétülékes kerékpár. 25. Kopasz. 27. Trója más neve. 28. Ritka férfinév. 29. Etikett. 34. Vízi átkelő jármű. 37. Czuczor Gergely álneve volt. 38. Kárt okoz. 39. Három, olaszul (TRE). 41. Kórházi osztály. 42. Kerti számszám. 43. Szintén nem.

A rejtvényeket Forrai Tibor készítette

A rejtvény-megfejtések beküldési határideje: **június 5-e**. Csak azok vehetnek részt a könyvnyeremény-sorsoláson, akik mindkét rejtvény helyes megfejtését eljuttatják szerkesztőségünkbe (természetesen egyetlen borítékban, postacímük feltüntetésével). A nyertes nevét júniusi lapszámunkban közöljük.

Februári rejtvényeink megfejtői közül **Szikszai Eszter** radnóti olvasónkat sorsoltuk ki nyertesnek. Gratulálunk! Könyvnyereményét postán küldjük el neki.

A rejtvények helyes megfejtése: 1. *Elindultam szép hazámból, híres szép Erdély országból.* 2. *A ritmus a gondolat mozgása. A zene a mennyiségtan lánya.*

Unitárius Közlöny

ISSN 1220-8418

Kiadja
az Erdélyi Unitárius Egyház
Kolozsvár

Alapítási év: 1888
Új sorozat (1990-től)

Szerkesztőbizottság:
dr. Rezi Elek főszerkesztő
Jakabffy Tamás szerkesztő

Munkatársak:
Gyerő Dávid
Kovács István Sándor
Asztalos Klára (Nők Világa)
Sándor Krisztina (Ifjúsági Oldal)

Szedés: **Rezi Éva**
Tördelés: **Ruzsa István**

Készült a kolozsvári
Heltai Gáspár
Unitárius Nyomdában.

A szerkesztőség postacíme:
400105 Cluj,
B-dul 21 Decembrie 1989 nr. 9.
tel./fax: (0)264-593236, -595927
e-mail:
tamas.jakabffy@unitarius.com

A lapszám megjeleníthető
az Erdélyi Unitárius Egyház
központi honlapján:
www.unitarius.com

Lapterjesztés és adminisztráció:
Szabó Zoltán

A lapok kiszállításával
kapcsolatos
esetleges reklamációk:
Verbum Egyesület,
Simon Ferenc, tel: 0264-596478

A kéziratok szerkesztőségbe
érkezésének határideje:
minden hónap 5-e.

15 napnál régebbi eseményről
szóló olvasói tudósításokat
nem teszünk közzé.
Kéziratokat nem őrzünk meg
és nem küldünk vissza.
Közlésre szánt fényképeket
kérésre visszaküldünk.
A lapban közölt írások
nem tükrözik feltétlenül
a szerkesztőség nézeteit.